

Toimintakertomus 2023

TUNNE AUTISMI

AUTISMILIITTO

Autism Finland rf | Autism Finland
(member of IAAE and WAO)

KESKUSTOIMISTO

Pasilanraito 9 B, 7. krs
00240 HELSINKI
+358 40 456 0081

KAAKKOIS-SUOMEN ALUETOIMISTO

Salpausselänkatu 40 A, 3. krs
45100 Kouvola

POHJOIS-SUOMEN ALUETOIMISTO

Järjestöotalo Kumppanuuskeskus
Kansankatu 53
90100 OULU

NEUVONTAPALVELU

ma-to klo 12–15
puh. 050 467 3130

www.autismiliitto.fi

facebook.com/Autismiliitto

twitter.com/Autismiliitto

instagram.com/autismiliitto

youtube.com/Autismiliitto

Kansikuva: Helin Vesala

Kuvat: Helin Vesala

(ellei ole erikseen mainittu)

Taitto: Mervi Nygård

SISÄLLYS

1. AUTISMILIITTO RY	4
2. ORGANISAATIO	5
Liittohallitus	5
Liiton henkilökunta vuonna 2023	6
Jäsenyhdistykset	7
3. AUTISMILIITON TOIMINTA	8
Vaikuttamistoiminta	9
Järjestötoiminta	14
4. VERTAIS- JA KOKEMUSTOIMINTA (VeKo-toiminta)	19
Vertaisosaajatoiminta	21
Kokemusasiantuntijatoiminta	22
Nettivertaisohjelmat	24
Vertaisryhmäohjaajien koulutus ja tuki	25
5. KOULUTUSTOIMINTA	26
Tilaukset	26
Avoimet koulutukset	27
Autismin talvipäivät	27
Konsultaatiot	28
6. VIESTINTÄ	29
Autismi-lehti	31
Verkkosivut	32
Sosiaalinen media	33
Uutiskirjeet	34
Mediaviestintä	34
Kampanjat	37
7. eAUTISMI-PROJEKTI	40
Ensimmäinen toimintavuosi	41
8. YHTEENVETO	45
9. LIITE 1 JA 2, TILINPÄÄTÖS JA TASE 2023	48

1. AUTISMILIITTO ry

Vuosi 2023 oli Autismiliiton 26. toimintavuosi. Liiton toimintaa ohjaa tavoite edistää autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä yhdenvertaisuuden, vaikutusmahdollisuuksien ja hyvän elämän toteutumista. Autismiliiton visio on tiivistetty sanoihin ”Tunne autismi”. Nämä sanat kuvaavat Autismiliiton toiminnan päämäärää: visionamme on autismimyönteinen yhteiskunta, jossa tunnetaan ja tunnustetaan autismikirjon moninaisuus ja turvataan autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä oikeus hyvään elämään.

Autismiliiton toiminta pohjautuu arvoille yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys ja asiantuntijuus.

Autismiliiton henkilökuntaa Autismin talvipäivillä 2023 Turussa.

Yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että jokaisella on oikeus ja mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan jäsenenä. Edistämme esteettömyyttä ja saavutettavuutta sekä ihmisoikeuksien toteutumista.

Yhteisöllisyys tarkoittaa sitä, että kehitämme yhteisöllisyyttä jäsenyhdistystemme, sidosryhmien ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Vahvistamme vertaisuutta ja vuoropuhelua.

Asiantuntijuus puolestaan tarkoittaa sitä, että olemme luotettava, riippumaton ja ajassa mukana oleva asiantuntijaorganisaatio. Liiton toiminta perustuu tutkittuun tietoon ja kokemustietoon.

Autismiliiton strategia on voimassa vuoteen 2024 asti ja tavoitteet ovat seuraavat

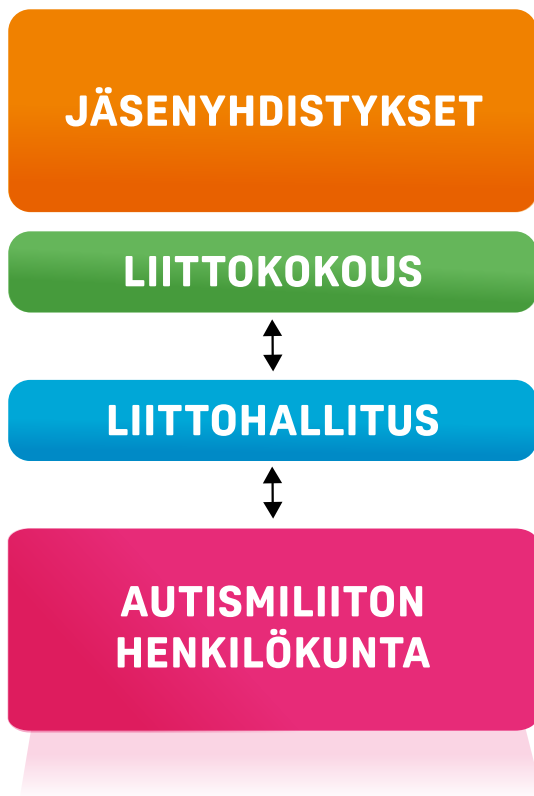
- ▶ Autismitietoisuus ja autismimyönteisyys lisääntyvät yhteiskunnassa
- ▶ Autismikirjon ihmisten oikeus esteettömyyteen ja saavutettavuuteen vahvistuu
- ▶ Autismikirjon ihmisten oikeus osallisuuteen toteutuu elämän eri vaiheissa

Autismiliitto on

- ▶ Vahva toimija
- ▶ Vetovoimainen yhteistyökumppani
- ▶ Ennakoiva ja aloitteellinen vaikuttaja

2. ORGANISAATIO

Autismiliitto ry ORGANISAATIOKAAVIO

Liittohallitus

Liittokokous valitsee kerran vuodessa liitolle hallituksen. Liittohallituksen puheenjohtajana toimi 1.1. – 31.12.2023 Teemu Muukkonen.

Jäsenet ja varajäsenet 1.1. – 13.5.2023

Liittohallituksen jäsenet:

Teemu Muukkonen, pj.
Reijo Hämäläinen, vpj.
Meri-Johanna Fabritius
Sini Fomin
Pia Karasjärvi
Antti Kolari
Heta Pukki
Aslak Rantakokko
Johanna Vuori-Karvia

Varajäsenet sisäänkutsumisjärjestyksessä:

Anna-Reeta Korhonen
Taru Niemi
Kristiina Heiska
Liisa Ansio

Jäsenet ja varajäsenet 13.5.2023-

Liittohallituksen jäsenet:

Teemu Muukkonen, pj.
Reijo Hämäläinen, vpj.
Meri-Johanna Fabritius
Sini Fomin
Aslak Rantakokko 6.11.2023 asti
Kristiina Heiska 17.11.2023-
Veronica Riihijärvi
Marjukka Saarnisto
Ville Salminen
Johanna Vuori-Karvia

Varajäsenet sisäänkutsumisjärjestyksessä:

Kristiina Heiska 17.11.2023 asti
Liisa Ansio
Pia Karasjärvi
Antti Kolari

Liiton henkilökunta vuonna 2023

Toiminnanjohtaja

Satu Taiveaho

Hallintosihteeri

Minna Jääskeläinen 1.–29.1.2023

Johanna Eestilä 1.3.2023-

Viestintäkoordinaattori

Helin Vesala

Viestintäassistentti

Laura Hovilainen, Paikka auki -hanke 15.4.2023-

Vaikuttamistoiminnan asiantuntija

Sari Valjakka

Koulutustoiminnan suunnittelija

Marko Lahti

Katja Orpana, työkokeilu,

koulutustoiminnan avustavat tehtävät 1.11.2023-

Järjestötyön tiimin asiantuntijat

Marjo Häyry 1.1.-1.10.2023, 2.10.2023 työvapaa-

Pohjois-Suomen aluetoimisto

Katriina Siiskonen 1.1.-28.2.2023

Jaana Anttila 1.3.2023-

Kaakkois-Suomen aluetoimisto

Pia-Maria Topi

Helsingin aluetoimisto

Vertais- ja kokemustoiminnan päällikkö

Elina Vienonen 1.1-28.2.2023, 1.3.2023 työvapaa-
Katriina Siiskonen 1.3.2023-

Vertais- ja kokemustoiminnan suunnittelija

Elina Havukainen 1.1.-28.2.2023

Riikka Kiilo 1.3.2023-

e-Autismi-hanke

Elina Havukainen, hankepäällikkö 1.3.2023-

Johanna Kyllönen, hankesuunnittelija 15.8.2023-

Toimistosihteeri

Anne Saarinen (75 %: n työaika)

Merete Nora, työkokeilu 9.1.-12.4.2023

Ramona Nurminen, työkokeilu 1.12.2023-

Toimistoapulainen

Aapo Ahtola (n. 1 pv/vko)

Liiton henkilökunnan työterveyshuolto

hankittiin Terveystalosta.

Henkilöstön ja liittohallituksen yhteistyöpäivä Kouvolassa maaliskuussa 2023. Kuva: Satu Taiveaho

Jäsenyhdistykset

Autismiliiton varsinaisia jäseniä ovat eri puolilla Suomea sekä valtakunnallisesti toimivat jäsenyhdistykset (Taulukko 1). Vuoden 2023 lopussa

liitossa oli 24 jäsenyhdistystä ja niissä yhteensä **4003** jäsentä: 3914 varsinaiseksi, 45 perhejäseneksi ja 44 kannatusjäseneksi laskettavaa jäsentä.

Jäsenyhdistys	Varsinaiset jäsenet	Perhejäsenet	Kannatusjäsenet
Autismin Kirjon Pohjalaiset ry	163	0	0
Autismiyhdistys PAUT ry	790	22	11
Eijsveikeet, Pohjois-Savon ADHD-, Autismi- ja kielihäiriöyhdistys ry	155	0	0
Etelä-Savon ADA ry	60	0	0
Euroopan Autismikulttuuri yhdistys ry	28	0	0
Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening rf	152	0	0
HYMY ry	44	0	0
Itä-Savon Puatti ry	25	0	0
Keski-Suomen Autismiyhdistys ry	240	5	0
Kymenlaakson Autismiyhdistys ry	78	0	0
Lapin autismikirjo ry	50	0	0
NAM - Neurokirjon Ammatillaiset ry	52	0	0
Neuropsykiatrisen kirjon yhdistys- Nepsytic ry	66	0	0
Pohjois-Karjalan nepsyt Aksoni ry	94	0	0
Pohjois-Suomen autismikirjo ry	506	13	8
Päijät-Hämeen Autismi- ja Asperger ry	125	0	0
Rett ry	79	0	11
Satakunnan SAMDY ry	187	0	0
Suomen Autismikirjon Yhdistys ry (ASY)	231	5	4
Suomen Autismikoira ry	17	0	0
Tampereen seudun Autismiyhdistys TSAU ry	404	0	10
Turun seudun Autismi- ja ADHD-yhdistys Aisti ry	322	0	0
Varkauden Seudun Nepsyt ry	17	0	0
Ylä-Savon Autismiyhdistys ry	29	0	0
Yhteensä	3914	45	44

Taulukko 1: Autismiliiton jäsenyhdistykset ja jäsenmäärät vuonna 2023.

3. AUTISMILIITON TOIMINTA

Autismiliitto jatkoi vuonna 2023 toimintaa autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä yhdenvertaisuuden, vaikutusmahdollisuuksien ja hyvän elämän toteutumisen edistämiseksi. Toiminnan kantavana teemana oli *Mielen hyvinvointi hyvän elämän edellytyksenä*. Liiton toimintaa ohjasivat vuonna 2020 hyväksytyt strategiset tavoitteet.

Vuonna 2023 autismikirjon asiat nousivat yhä vahvemmin suuren yleisen tietoisuuteen ja kasvava kiinnostus autismikirjoja kohtaan näkyi kaikessa Autismiliiton toiminnassa. Kirjolla-televisiosarja oli tässä keskeisessä roolissa liiton ja yhteistyökumppaneiden pitkäjänteisen työn lisäksi. Autismikirjon asiat nousivat ns. kahvipöytäkeskusteluihinkin läpi yhteiskunnan.

Vaikuttamistyö oli myös poikkeuksellisen aktiivista. Hallitusohjelmavaikuttaminen sekä uuden vammaispalvelulain eri vaiheet olivat keskeisimpiä vaikuttamistyön kohteita, joissa saatiinkin onnistumisia.

Liiton suurin vuosittainen tapahtuma Autismi talvipäivät järjestettiin koronavuosien jälkeen läsnäolotapahtumana Turussa, mutta myös etäosallistuminen oli mahdollista. Tapahtuma kokosi aiempaa enemmän ihmisiä ja oli onnistunut. Etäosallistuminen mahdollisti osallistumisen myös maantieteellisesti etäämmältä sekä hieman edullisemmän osallistujahinnan.

Hiljaiset aplodit Autismi talvipäivillä.

Neuvontapalvelun kysyntä oli edelleen kasvussa. Jäsenyhdistysten tukeminen toteutui säännöllisesti mm. suljetussa puheenjohtaja-sihteeri PuSi-Facebook-ryhmässä, Teams-tapaamisissa sekä jäsenyhdistyksittäin tapahtuneessa yhteydenpidossa. Tukea annettiin mm. järjestöhallinnollisiin kysymyksiin.

Vertais- ja kokemusasiantuntijatoiminta jatkui aktiivisena ja kokemusasiantuntijatilauksia oli ennätysmäärä. E-autismihanke käynnistyi aktiivisena. Omarahoitteinen koulutustoiminta pääsi vuonna 2023 tavoitteisiin ja näin tietoa päästiin levittämään yhä laajemmalle. Samalla saatiin tasapainotettua liiton taloutta.

Toiminnan tuloksellisuuden seuranta ja arviointia tehtiin suunnitelmallisesti. Toiminnasta kerättiin palautetta sidosryhmille, jäsenyhdistyksille, henkilökunnalle ja liittohallitukselle suunnatuin palautekyselyin. Palautetta kerättiin myös lähes kaikista koulutuksista ja tapahtumista sekä neuvontapalvelusta.

Liiton toiminnan pääasiallinen rahoitus tulee STM:n alaisen sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA:n kautta. Rahoittajan vaatimukset avustetun toiminnan vaikutuksista ja tuloksista ovat vuosien varrella kiristyneet. Tämä on osaltaan kirittänyt myös Autismiliiton toiminnan suunnittelua ja seurantaan sekä

toiminnan vaikutusten arviointia. Liitto on lisännyt myös omarahoituksen osuutta koulutustoiminnan laajentamisen kautta.

Vuoden 2023 toimintasuunnitelmassa liiton toiminnalle asetetut tavoitteet olivat

1. Lisätään autismitietoisuutta ja autismimyyönteisyyttä yhteiskunnassa
2. Edistetään autismikirjon ihmisten oikeutta osallisuuteen elämän eri vaiheissa
3. Liiton toiminta tukee ja vahvistaa jäsenyhdistyksiä

Autismin talvipäivillä Turussa valtiohallan tervehdyksen toi opetusministeri Li Andersson.

Vaikuttamistoiminta

Tavoite 1: Lisätään autismitietoisuutta ja autismimyyönteisyyttä yhteiskunnassa

Liiton vaikuttamistoiminnan ja edunvalvonnan keskeisenä tavoitteena on, että autismikirjon lasten, nuorten ja aikuisten tarpeet tulevat huomioituksi suunnittelussa ja päätöksenteossa. Yksin ja yhteistyössä eri verkostojen kanssa tehtävä vaikuttamistyö johtaa siihen, että autismikirjon ihmisen erityistarpeet tulevat otetuksi huomioon mm. lakihankkeissa.

Vuoden 2023 aikana annoimme 9 omaa lausuntoa (mm. vammaispalvelulaki, laki asumistuesta, oppimisen ja koulukäynnin tuen uudistaminen) ja vaikutimme useisiin Vammaisfoorumin kautta lähteneisiin lausuntoihin. Teimme 16 kannanottoa, joista 7 oli omaa (mm. vammaispalvelulaki, hallitusohjelma, kaltoinkohtelu, väliinpuotoaminen) ja 9 yhteistyössä verkostojen kanssa (Taulukko 2). Lausunnot ja kannanotot saivat nettisivuilla yhteensä 7 580 katselua sekä blogikirjoitus autismikirjon nuorten väliinpuotoamisista peräti 11 815 katselua.

Vaikuttamisen teemoista julkaistiin kahdeksan mielipidekirjoitusta, joista neljä Helsingin Sanomissa. Olimme eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan sekä sosiaali- ja terveysministeriön kuultavana vammaispalvelulaista, ja osallistuimme opetus- ja kulttuuriministeriön kuulemiseen oppimisen ja koulunkäynnin tuen muutostarpeista. Toimitimme tietoa kansanedustajille, hallitusohjelmaneuvottelijoille sekä virkamiehille mm. eduskuntavaali- ja hallitusohjelmataavoitteistamme sekä kannoistamme vammaispalvelulakiin.

Vammaispalvelulaki

Vammaispalvelulain uudistukseen vaikuttaminen jatkui edelleen vilkkaana vuonna 2023 yhteistyössä kehitysvammajärjestöjen kanssa. Eduskunta hyväksyi vuoden 2023 keväällä uuden vammaispalvelulain, jonka piti tulla voimaan 1.10.2023. Maan uusi hallitus kuitenkin päätti lykätä lain voimaantuloa ja tarkentaa lain

soveltamisalaa. Vuoden 2023 aikana tapasimme yhdessä kehitysvammajärjestöjen kanssa eri puolueiden sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäseniä ja vastuuministeriä kahdella tapaamiskierroksella vammaispalvelulakiin ja hallitusohjelman toimeenpanoon liittyen. Teimme myös lukuisia kannanottoja aiheesta sekä erillisen kirjoituksen sosiaalisen toimintakyvyn käsitteestä ja tarpeesta säilyttää se vammaispalvelulaissa. Vammaispalvelulain lykkäämisesityksen eduskuntakäsittelyn aikana huoli autismi- ja neurokirjon lasten palveluista nousi vahvasti esiin useiden opposition kansanedustajien puheenvuoroissa. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan muistioon tuli lausuma, että haavoittuvassa asemassa olevien lasten, kuten autismi- ja neurokirjon lasten, palvelut on turvattava.

Merkittävimmät parannukset vammaispalvelulain esitykseen ovat nykytilanteen valossa olleet mm. soveltamisalan laajentuminen (ml. sosiaalinen toimintakyky), henkilökohtaisen avun voimavarajauksen lieventyminen, asiakasmaksurasituksen pienentyminen esitetystä, kehitysvammaisten työtoiminnan sisällyttäminen vammaispalvelulakiin sekä lakiin tulevat uudet palvelut mm. valmennus, erityinen osallisuuden tuki, vammaisen lapsen asuminen kodin ulkopuolella ja tuettu päätöksenteko.

Eduskuntavaalit ja hallitusohjelmavaikuttaminen

Vuoden 2023 kevät oli myös vilkasta eduskuntavaali- ja hallitusohjelmavaikuttamisen aikaa. Laadimme yhteistyössä ADHD-liiton ja Aivoliiton kanssa yhteiset hallitusohjelmatavoitteet, joiden kolme keskeistä vaikuttamisteemaa olivat koulu/opiskelu, työ sekä kansallinen neurokirjon toimenpideohjelma. Yhteistyössä ADHD-liiton kanssa tapasimme seitsemän puolueen edustajia ja kävimme heidän kanssaan keskusteluja eduskuntavaali- ja hallitusohjelmatavoitteistamme. Maaliskuussa toteutimme intensiivisen somekampanjan, jossa avasimme tavoitteitamme. Hallitusohjelmavaikuttamista jatkettiin hallitusohjelman ilmestymiseen asti, myös somessa.

Autismiliiton kanavissa julkaistiin yhteensä noin sata eduskuntavaali- ja hallitusohjelmatavoitteisiin liittyvää päivitystä Facebookissa, X:ssä/ Twitterissä ja Instagramissa. Julkaisut saivat Twitterissä/X:ssä yhteensä 32 301 näyttökertaa. Tykkäyksiä oli yhteensä noin 9 000 eri kanavissa.

Myönteistä oli, että hallitusohjelmaan saatiin kirjauksia teemoista, joita olimme pitäneet esillä eduskunta- ja hallitusohjelmavaikuttamisessamme, kuten oppimisen ja koulunkäynnin/opiskelun tuen uudistaminen sekä osa- ja täsmätyökykyisten työllistymisen edistäminen. Ensimmäistä kertaa hallitusohjelmassa mainitaan myös neurokirjon lapset ja heidän perheensä. Ohjelmassa luvataan kiinnittää erityistä huomiota neurokirjon lasten ja heidän perheidensä palveluihin ja tukeen sekä nopeaan diagnosointiin ja avun piiriin pääsyyn. Vaikutimme myös siihen, että resurssien puutteesta kärsinyt Kelan harkinnanvarainen neuropsykiatrinen kuntoutus sai lisärahoitusta, joskin määräraikaista.

Alkuvuodesta julkaistu ensimmäinen autismikirjon *Käypä hoito* -suositus oli merkittävä edistysaskel. Suosituksen valmistelussa on hyödynnetty autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä kokemustietoa ja myös liiton kannat tulivat huomioiduksi.

”Neurokirjon herääminen”

Neurokirjoon liittyvät asiat ovat yhä vahvemmin nousseet julkiseen keskusteluun, ja myös aiempaa useammat kansanedustajat ovat heränneet siihen, että neurokirjon ihmiset jäävät palvelujärjestelmässä usein väliinputoajiksi. Tämä tuli esiin mm. vammaispalvelulain siirtämistä koskevassa eduskuntakeskustelussa. Myös lainvalmistelijoiden ja järjestökumppaneiden tietämys autismikirjosta on lisääntynyt. Tähän ns. ”neurokirjon heräämiseen” ovat vaikuttaneet monet toimijat ja kokemusäänet samanaikaisesti. Seurauksena on ollut, että tarve ja kysyntä liiton toiminnalle riippumattomana asiantuntijajärjestönä on vahvistunut entisestään. Esimerkiksi vaikuttamistoiminnassa olemme joutuneet priorisoimaan lausuntoja ja muuta toimintaamme rajallisten resurssien vuoksi.

Tietoisuus autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä tarpeista lisääntyi (päättäjät, virkamiehet ja ammattilaiset) ja autismikirjon ihmisten erityistarpeet tulivat otetuksi huomioon lainsäädännön valmistelussa ja päätöksenteossa. Sidosryhmäkyselyn vastaajista 55 % oli täysin samaa mieltä ja 41 % jokseenkin samaa mieltä siitä, että liitto on vaikuttanut siihen, että autismikirjon ihmisten tarpeita on huomioitu lainsäädännön valmistelussa ja päätöksenteossa. 61 % kertoi olevansa täysin samaa mieltä siitä, että liitto on tehnyt ajankohtaisia kannanottoja ja lausuntoja, 37 % jokseenkin samaa mieltä. 76 % oli täysin samaa mieltä siitä ja 22 % jokseenkin samaa mieltä siitä, että liitto on lisännyt tietoa autismikirjosta ja autismikirjon ihmisten tarpeista.

Mittarit:

- ▶ Autismikirjon ihmisten tarpeita on huomioitu lainsäädännön valmistelussa ja päätöksenteossa
- ▶ Liitto on tehnyt ajankohtaisia kannanottoja ja lausuntoja
- ▶ Liitto on lisännyt tietoa autismikirjosta ja autismikirjon ihmisten tarpeista

Eduskunnan istuntosali

Tavoite 2. Edistetään autismikirjon ihmisten oikeutta osallisuuteen elämän eri vaiheissa

Tavoitteena on edistää autismikirjon ihmisten yhteiskunnallista osallisuutta esim. koulussa ja työelämässä sekä vahvistaa autismikirjon ihmisten oikeutta omaa elämää koskevaan päätöksentekoon. Oikeus saada tukea päätöksentekoon sekä yksilöllisiä tarpeita vastaavia osallisuutta tukevia palveluja elämän eri vaiheissa vahvistuu. Eduskunnan erilaisten oppijoiden tukiryhmässä osallistuimme hallitusohjelmatavoitteiden laatumiseen oppimisen, koulukäynnin ja opiskelun tuen vahvistamiseksi. Liitto on nostanut ohjelman laatumisessa esiin autismikirjon oppilaiden tarpeita koulussa ja opiskelussa. Olimme kuultavana ja annoimme lausunnon perusopetuslain oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksesta.

Myös neuro- ja autismikirjon työelämäkysymykset ovat nousseet yhteiskunnalliseen keskusteluun. Yritysten kanssa on käyty vuoropuhelua aiheesta. Liiton vaikuttamistyö vammaispalvelulakiin yhdessä kehitysvammajärjestöjen kanssa oli tuloksellista myös osallisuuden näkökulmasta, lakiin lisättiin mm. kehitysvammaisten työtoiminta, tuettu päätöksenteko ja erityinen osallisuuden tuki sekä tehtiin parannuksia päivätoimintaan.

Esteettömyys ja saavutettavuus

Esteettömyyttä ja saavutettavuutta autismikirjon näkökulmasta tuotiin esiin monissa liiton lausunnoissa ja kannanotoissa. Liiton kannat tulivat huomioituiksi mm. ympäristöministeriön esteettömyystyöryhmän loppuraportissa, jossa mainitaan neuro- ja aistiesteettömyyttä koskevan sääntelyn puutteellisuus. Osallistuimme myös haastatteluun esteettömyysasetuksen toimeenpannuihin liittyen. Tuotimme neurokirjon oppilaan näkökulmasta tietoa OKM:n Yhteisellä koulutiellä -julkaisuun lukuun 2.5.2. ”Oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus vahvistaa läsnäoloa” yhteistyössä TSAU:n ja ADHD-liiton kanssa.

Monet tahot ovat pikkuhiljaa heränneet neuro-/aistiesteettömyyden tarpeeseen, esimerkiksi joissakin kaupungeissa ja järjestöissä on valmisteltu aistiesteettömyysohjeita mm. koulurakennusten suunnitteluun ja tapahtumien järjestämiseen. Sidosryhmä- ja jäsenyhdistyskyselyn vastaajista 76 % oli täysin samaa mieltä siitä ja 22 % jokseenkin samaa mieltä siitä, että liitto on lisännyt tietoa autismikirjosta ja autismikirjon ihmisten tarpeista. Sidosryhmä- ja jäsenyhdistyskyselyn vastaajista 52 % oli täysin samaa mieltä ja 42 % jokseenkin samaa mieltä siitä, että liitto on lisännyt tietoa esteettömyydestä ja saavutettavuudesta autismikirjon ihmisten näkökulmasta.

Mittari:

- ▶ Liitto lisää tietoa autismikirjon ihmisten osallisuuden edistämiseksi.
- ▶ Liitto on lisännyt tietoa autismikirjosta ja autismikirjon ihmisten tarpeista
- ▶ Liitto on lisännyt tietoa esteettömyydestä ja saavutettavuudesta.

Yhteistyö

Yhteistyö verkostoissa oli vilkasta ja tuloksellista. Autismiliiton toiminnanjohtaja toimi Vammaisfoorumin hallituksessa ja olimme aktiivisia useissa vammaisfoorumin työryhmissä. Osallistuimme myös Vammaisfoorumin rinnakkaisraportin laatimiseen YK:n vammaisten oikeuksien komitealle. Raportin ensimmäinen versio valmistui kesällä.

Jatkamme sihteerinä eduskunnan Nepsy-verkostossa. Verkosto järjesti keskustelutilaisuuden neurokirjon strategiasta ennen eduskuntavaaleja. Osallistuimme myös eduskunnan erilaisten oppijoiden tukiryhmään sekä eduskunnan vammaisasioiden työryhmään. Olimme aktiivisia myös mm. Vatesin valtuuskunnassa, kehitysvamma-alan neuvottelukunnassa, Sosten kuntoutusverkostossa ja valtakunnallisessa vammaisneuvostossa.

Erittäin merkittäviä kumppaneita vaikuttamisessa ovat olleet kehitysvamma-alan järjestöt. Heidän kanssaan teimme tuloksellista yhteistyötä mm.

vammaispalvelulakiin vaikuttamisessa. Vuoden 2023 aikana tiivistimme yhteistyötä ADHD-liiton kanssa vaikuttamisen asioissa.

Taulukko 2: Autismiliiton antamat lausunnot ja kuulemistilaisuudet sekä kannanotot vuonna 2023

Lausunnot ja kuulemiset

Lausunto ja kuuleminen

YK:n vammaisyleissopimuksen kansallisen toimintaohjelman ja seurantaraportin valmistelusta, Valtakunnallinen vammaisneuvosto

3.5.2023

Lausunto ensitiedon antamisesta,

Duodecim

24.5.2023

Kirjallinen kuuleminen hallituksen

tiedonantoon yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä

11.8.2023

Lausunto vammaispalvelulain

voimaantumisen siirtämisestä, sosiaali- ja terveysministeriö

11.8.2023

Lausunto liikenteen esteettömyysvisiosta

24.8.2023

Lausunto ja kuuleminen

vammaispalvelulain siirtämisestä, eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

12.9.2023

Lausunto yleisestä asumistuesta

annetun lain muuttamisesta, sosiaali- ja terveysministeriö

20.9.2023

Lausunto ja kuuleminen oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistamisesta, opetus- ja kulttuuriministeriö
22.11.2023

Lausunto ja kuuleminen vammaispalvelulain soveltamisalasta, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö ja THL
1.11.2023

Kannanotot Vammaispalvelulain uudistus uhkaa kaatua
16.1.2023

Autismiliitto kannattaa vammaispalvelulain esitystä
31.1.2023

Järjestöjen kannanotto: Uusi vammaispalvelulaki tarvitaan turvaamaan eri ikäisten ja eri tavoin vammaisten ihmisten yhdenvertaiset palvelut
23.2.2023

Järjestöjen kannanotto: Puhevammaisten ihmisten lukumäärä selvitettävä
20.3.2023

Autismikirjon ihmisiin kohdistuva kaltoinkohtelu pitää saada loppumaan
27.3.2023

Henkilökohtaisen budjetin käyttöönottoa on edistettävä
28.3.2023

Vastaus Ihmisoikeuskeskuksen kyselyyn YK:n vammaissopimuksen toteutumisesta
5.4.2023

Onneksi on joku – järjestöjen rahoitus on turvattava
17.5.2023

Vammaispalvelulain toimeenpano tulee turvata
26.5.2023

Vammaisjärjestöt: Uusi vammaispalvelulaki on toimeenpantava suunnitellusti
2.6.2023

Säästöt eivät synny vammaispalveluita leikkaamalla, vaan rakenteita uudistamalla
5.6.2023

Järjestöt huolissaan aikeista leikata vammaispalveluista
13.6.2023

Välttämättömistä vammaispalveluista leikkaaminen ei tuo säästöä
28.6.2023

Kehitysvamma- ja autismijärjestöjen terveiset hallitusohjelman toteutukseen
23.8.2023

Blogi: Tämä hulluus on saatava loppumaan!
1.11.2023

Sosiaalisesta toimintarajoitteesta uudessa vammaispalvelulaissa
1.12.2023

Järjestötoiminta

Vahvistimme keskeisten sidosryhmien ja verkostojen tietopohjaa autismikirjosta ja autismikirjon ihmisten sekä heidän läheistensä tuen ja palveluiden tarpeista yli 5400 kohtaamisen kautta.

Järjestötoiminnan tiimi

Järjestötoiminnan tiimi muutti nimensä ja työntekijöiden nimikkeet vastaamaan paremmin työnkuvia keväällä 2023. Muutosta edelsi kehittämistyö, jossa tiimin jäsenet purkivat työtehtävänsä osiin ja rakensivat niistä paremmin työn vaatimuksia vastaavat kokonaisuudet. Kehittämistyö ”Maailman paras tiimi 2026” käynnistettiin maaliskuussa 2023 ulkopuolisen konsultaation avulla ja jatkuu vielä vuodet 2024-2025. Työskentelyn tavoitteena on saada olemassa olevat resurssit parhaaseen mahdolliseen käyttöön sekä ennakoita tulevia tarpeita. Kehittämistyössä tarkastellaan työtehtäviä, vastuualueita sekä osaamista.

Yhden työntekijän siirryttyä toisiin tehtäviin tiimi toimi 3 kk ajan 66% työvoimalla. Siitä huolimatta tiimi toteutti suunniteltua toimintaa suurimmilta osin. Jäsenyhdistysten tukemiseen suunniteltu kehittämistyö jouduttiin siirtämään seuraavalle vuodelle sekä joitakin autismi-infoja ja -koulutuksia jouduttiin jättämään toteuttamatta. Työntekijän puutos näkyi myös verkostoihin osallistumisessa, kun joitakin verkostotapaamisia jouduttiin jättämään välistä. Järjestötoiminnan tiimin onnistumisia olivat erityisesti neuvontapalvelun tavoitteiden toteutuminen haasteista huolimatta sekä autismlaan ammattilaisten AUNE-verkoston kasvu yli kolminkertaiseksi vuoden aikana. Tiimin toiminnan haasteena vuonna 2023 olivat erityisesti resurssointi.

Neuvontapalvelu

Neuvontapalvelun tehtävänä on välittää tietoa autismikirjoon liittyvistä teemoista sekä valtakunnallisista ja alueellisista palveluista että eri tukimuodoista. Neuvontapalvelutiimin muodostivat liiton kolme järjestötoiminnantiimin asiantuntijaa, joista yksi siirtyi toisiin tehtäviin syyskuussa. Suunnitelluista neuvontapalveluista toteutui vuoden 2023 aikana 95,5 %. Kesällä oli neljän ja talvella kahden viikon tauko kaikissa neuvontapalvelun muodoissa.

Neuvontapalvelun tavoitteita tarkennettiin vuoden 2022 aikana ja näihin tavoitteisiin rakennettiin mittarit. Tähän kertomukseen tulokset on raportoitu näihin tavoitteisiin ja mittareihin pohjautuen huomioiden koko vuoden seurannat.

Autismiliiton neuvontapalvelun toiminnan mittarit ovat:

1. Toteutuneiden neuvontapalveluiden määrä yhteensä ja eri kanavissa.
2. Yhteydenottajien määrä
3. Neuvontapalveluun yhteyttä ottava henkilö löytää itselleen sopivan tavan yhteydenottoon.
4. Neuvontapalveluun yhteyttä ottava saa tarvitsemansa neuvon/tiedon, tulee kohdatuksi ja ymmärretyksi.

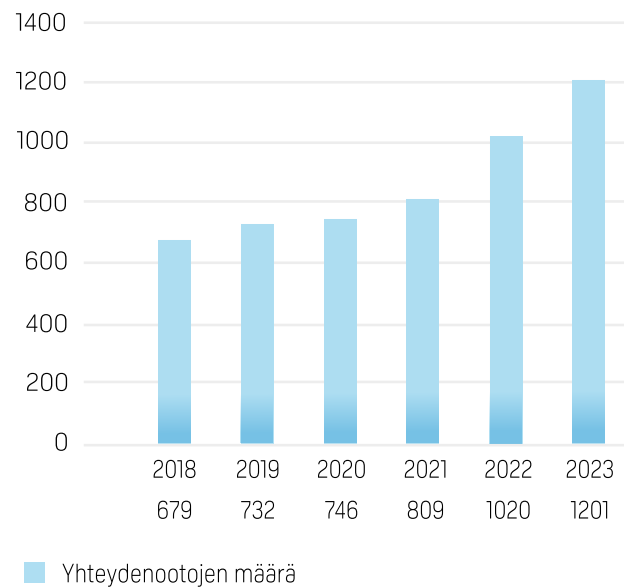
Neuvontapalvelun muodot

Monipuoliset neuvontapalvelumuodot mahdollistavat, että neuvoa tarvitseva sai yhteyden hänelle itselleen mahdollisimman sopivalla tavalla ja sopivaan aikaan. Neuvontapalveluun saattoi olla yhteydessä puhelimitse neljänä arkipäivänä viikossa, ma-to klo 12–15 sekä sähköpostitse. Sähköpostiyhteydenotot ajoittuivat myös puhelinan ulkopuolelle. Lisäksi oli mahdollista sopia etukäteen henkilökohtaisesta käynnistä liiton toimistoille tai tavata etäyhteyksien välityksellä. Nuorten saavuttamiseksi neuvontapalvelu jatkoi yhteistyötä Discordissa Mieli ry:n Sekasin Gaming-toiminnan kanssa sekä syksyllä ADHD-liiton ADHOODS-palvelun kanssa.

Neuvontapalveluiden toteutuminen

Yhteydenottoja kirjattiin vuoden 2023 aikana yhteensä 1201, joista 59 % (708 kpl) oli puhelinsoittoja, 31 % (374 kpl) oli sähköposteja ja muut 8,9 % (106 kpl) oli chat -yhteydenottoja, käyntejä toimistolla tai etäyhteyksin toteutettuja tapaamisia (Kaavio 1). Yhteydenottojen määrä kasvoi kaikkien yhteydenottomuotojen kohdalla edelliseen vuoteen verrattuna. Chat-palveluista karsimme Tukinetin chat-palvelun, joka ei löytänyt kohdeyleisöä. Chat-yhteydenotot lisääntyivät vain hiukan edellisvuodesta Discordin Sekaisin-alustalla ja ADHOODS-vierailun myötä. Yksittäisenä vierailuna Sekaisin- ja ADHOODS-vierailut olivat hyödylliseksi koetut. Palaute kerättiin seurantalomakkeella puheluista ja sähköposteista, chatissa kommenttikentistä.

Yhteydenottojen määrä 2018–2023

Kaavio 1: Neuvontapalvelun yhteydenottojen määrä

Neuvontapalvelun laatu

Neuvontapalvelun laatua arvioitiin mittaamalla yhteydenottajan kokemusta kohdatuksi ja ymmärretyksi tulemisesta. Lisäksi pyydettiin yhteydenottajaa arvioimaan, saiko hän tarvitsemansa neuvon. Palaute kerättiin jokaisen yhteyden lopussa palautekyselyn avulla ja saatu palaute kirjattiin seurantakaavakkeeseen. Henkilökohtaisissa ja etätapaamisissa palaute kerättiin suullisesti ja sähköpostissa lähetettiin vastauksen mukana linkki palautekyselyyn. Arviointiasteikkona käytimme 1–3, niin että yhteydenottajan kokemus parani kohti kolmosta. Kaikista yhteydenotoista palaute saatiin kerätyksi noin 63 % eli 752 yhteydenotosta. Vähiten palautetta saatiin kerätyksi sähköpostivastauksiin. Vain reilu 10 % (39 kpl) sähköpostin saaneista kävi antamassa palautetta palautekyselyyn.

Yhteydenottajista 1,46 % ei kokenut saavansa tarvitsemaansa neuvoa, osittain neuvon koki saaneensa 14,49 % ja 84,04 % arvioi saaneensa tarvittavan tiedon erinomaisesti.

Yhteydenottajista 4 henkilöä eli 0,6 % koki, ettei tullut kohdatuksi. Osittain kohdatuksi koki tulleen 1,8 % ja loput 97,6 % koki tulleen kohdatuksi erinomaisesti. Yhteydenottajista 4 henkilöä eli 0,6 % koki, ettei häntä olisi ymmärretty. Yhteydenottajista 2 % tuli osittain ymmärretyksi ja hyvin ymmärretyksi koki tulleen 97,5 %.

Neuvontapalveluun yhteydenottajista liki 55 % (598 henkilöä) oli autismikirjon ihmisten läheisiä, n.33 % (357 henkilöä) autismikirjon ihmisiä. Sosiaali-, terveydenhuollon ja opetusalan ammattilaisia yhteydenottajista oli yhteensä 12 % (136 henkilöä). Muita yhteydenottajia oli 3,6 %. He olivat mm. tutkijoita, toimittajia, muita ammattihenkilöitä tai asiasta kiinnostuneita. Yleisimmät aiheet, joita yhteydenotto käsitteli, olivat diagnosointi, kuntoutus, palvelut tai yhteydenottaja kaipasi lisää tietoa autismikirjosta.

Neuvontapalvelua tukevat toiminnot

Autismi-lehden Neuvontapalvelu tiedottaa

-palstaan kirjoitettiin ajankohtaisia asioita lehden teeman mukaisesti. Neuvontapalvelu tiedottaa 1/2023 teemana oli Hyvinvointia arkeen. Kerroimme, että hyvinvointialueet aloittivat vuoden alusta. Jaoimme tietoa mielenterveystalon tuesta. Muistuttelimme myös liiton materiaalista.

Autismi-lehden 2/23 teemana oli Käypä tuki. Tiedotimme kesätauosta ja jaoimme vinkkejä nuorten arjen tukeen.

Autismi-lehden 3/23 teemana oli Ääni lapsille ja nuorille. Kerroimme neuvontapalvelun nuorten palvelumuodosta eli Discordista, ja lisäksi listasimme mistä saa tukea arkeen, kuten Vaatu-toimijoista, Oma Perheestä ja Pelituesta.

Autismi-lehden 4/2023 teemana oli Elämän mutkat. Halusimme nostaa esiin tukipalveluita, joista voi olla apua elämän solmukohtissa. Nostimme esiin tukimuotoja, mikäli kohtaa elämässään riippuvuuksia, taloushaasteita, mielenterveysongelmia, syömisen haasteita tai joutuu rikoksen uhriksi.

Kokemustiedolle on suuri tarve. Autismiliitto välitti viime vuonna kokemusasiantuntijoille 170 kokemusasiantuntijatehtävää.

#100järjestötekoa #OnneksiOnjoku

Autismitietoisuuden ja -myönteisyyden lisääminen

Järjestötoiminnan asiantuntijoiden työn tavoitteena on lisätä autismitietoisuutta ja myönteisyyttä yhteiskunnassa. Järjestimme sekä osallistuimme useisiin koulutuksiin, messuihin ja verkostoihin. Tämän lisäksi ylläpidimme Autismiliiton koulutuskalenteria, johon eri organisaatiot voivat ilmoittaa autismikirjoon liittyviä koulutuksia ja tapahtumia Autismiliiton omien koulutusten ja tapahtumien lisäksi. Asiantuntijat viestivät ihmisten kanssa myös vastaamalla Autismiliiton infosähköpostiin tulleisiin viesteihin.

Tiedon levittämisen mittarit olivat:

1. Osallistujamäärä koulutuksiin ja infoihin
2. Osallistujan kokema hyöty

Mahdollisimman monesta tilaisuudesta pyrittiin keräämään tilaisuuden lopussa palautetta kyselyillä. Kerätyn palautteen perusteella osallistujat kokivat koulutukset hyödylliseksi. Kerätyn numeraalisen palautteen perusteella koettu hyödyllisyys oli 4,4 (keskiarvo asteikolla 1–5). Palautteen kerääminen oli koulutuksista ja tilaisuuksista melko haasteellista, sillä vastausprosentit olivat pieniä ja monista tilaisuuksista ei kerätty palautetta ollenkaan.

Koulutukset ja infot

Järjestötoiminnan asiantuntijat toteuttivat yhteensä 43 info- ja koulutustilaisuutta autismikirjoon liittyvistä teemoista. Tilaisuuksia järjestettiin kolmella eri tavalla: kaikille avoimina koulutuksina, tietylle yhdistykselle tai organisaatiolle räätälöitynä pienenä tilaisuutena sekä kaikille avoimina webinaareina. Näihin koulutuksiin osallistui yhteensä 1713 osallistujaa.

Kaikille avoimina koulutuksina järjestettiin Autismikirjo tutuksi -koulutussarja kaksi kertaa verkkokoulutuksena, keväällä yksi ja syksyllä yksi. Yksi koulutus sisälsi neljä 2 tunnin teemoitettua koulutusta. Koulutuksiin osallistui yhteensä 125 osallistujaa.

Autismitietoisuuden viikolla (WAAD) asiantuntijat järjestivät Autismikirjon lapset ja nuoret -webinaarin. Osallistujia webinaarissa oli 210. Webinaarissa oli ulkopuolinen asiantuntija sekä kokemusasiantuntija. Lisäksi webinaarien tallenteet olivat nähtävissä Autismiliiton YouTube-kanavalla 2 viikkoa.

Yhteistyössä järjestetyt webinaarit ja koulutukset

Autismiliitto yhteistyössä Aivoliitto ry:n ja ADHD-liitto ry:n kanssa järjestivät vuoden aikana kaksi osallistujille maksullista koulutusta, teemalla ”Tunteet nepsykirjolla” keväällä ja syksyllä teemalla ”Aistikoulutus”. Lisäksi yhteistyössä järjestettiin maksuton webinaari ”Kaiken ikää neurokirjolla – yhdenvertainen ja kaikille sopiva työelämä”. Maksulliset koulutukset olivat suunnattu pääsääntöisesti ammattilaisille ja avoin webinaari kaikille kiinnostuneille, kuten autismikirjon ihmisille, heidän omaisillensa ja läheisille sekä heidän kanssaan työskenteleville ammattihenkilöille, viranomaisille ja verkostoille. Yhteensä koulutuksiin osallistui 383 henkilöä.

Vanhempainliiton kanssa järjestetty ”Päätötoedistus on kansalaisyhteisyys” -webinaari keräsi 60 osallistujaa. Lisäksi järjestettiin Kehitysvammaisten Tukiliiton kanssa yhteistyössä ”Jaksamisesta ja pärjäämisestä kohti mielenhyvinvointia” -webinaari, johon osallistui 35 osallistujaa.

Lapsen oikeuksien viikon webinaari

Jaksamisesta ja pärjäämisestä kohti mielen hyvinvointia

tiistaina 21.11.2023 kello 17–19

Puhujina kokemusasiantuntijoita ja ammattilainen, aiheena kehitysvammaisten ja autismikirjon lasten oikeuksien toteutuminen ja vaikutus hyvinvointiin. Tilaisuus on kaikille avoin, se toteutetaan verkossa. Tervetuloa mukaan!

AUTISMILIITTO

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry

Aunet-verkoston valtakunnallinen verkottapaaminen

Aika: pe 24.3.2023 klo 13–15.00
Aihe: Autismi ja hyvinvointialueet
Alustajana: Autismiliiton vaikuttamistoiminnan asiantuntija Sari Valjakka

Aunet (Autism Networks) -ammattilaisverkosto on autismityön valtakunnallinen verkosto, joka kokoaa autismialan osaajia. Tavoitteena on vahvistaa ammattilaisten yhteistyötä alueellisesti ja valtakunnallisesti sekä jakaa tietoa.

Lisätietoja:
Pää-Aune
katriona.sliskonen@autismiliitto.fi
050 340 9180

AUTISMILIITTO

Verkostoyhteistyö

Järjestötoiminnan asiantuntijat osallistuivat monenlaisiin verkostoihin ja toivat aktiivisesti niihin autistitietoa. Tuloksena ihmisten tieto autismista lisääntyi sekä autismikirjon näkökulma huomioitiin kehittämistyössä ja päätöksenteossa.

Tavoite: Kohderyhmien ja verkostojen tavoittaminen. Verkostoyhteistyössä jaetaan autistitietoa.

Verkostotyön mittarit olivat:

1. Toiminnassa tavoitettujen eri kohderyhmien osallistujamäärät
2. Itsearviointi

Järjestötoiminnan asiantuntijat osallistuivat 42 eri verkoston toimintaan ja toiminnassa kohdattujen ihmisten määrä oli yli 1500 jäsentä. Autistitiedon jakoa arvioitiin havainnoimalla verkostojen toimintaa ja omaa aktiivisuutta verkostoissa sekä sidosryhmäkyselyllä.

Autismialan ammattilaisten Aunet-verkosto

Liiton ylläpitämä Aunet (Autism Networks) -ammattilaisverkosto on autismityön valtakunnallinen verkosto, joka kokoaa autismialan osaajia. Tavoitteena on vahvistaa ammattilaisten yhteistyötä alueellisesti ja valtakunnallisesti sekä jakaa tietoa. Verkoston tavoitteena on autismikirjon henkilöiden ja heidän läheistensä hyvinvointinsa edistäminen.

Vuonna 2023 järjestettiin kaksi valtakunnallista Aunet-tapaamista verkossa. Vuoden 2023 teemana oli Hyvinvointialueet ja keräsimme molemmissa valtakunnallisissa tapaamisissa kyselylomakkeen avulla tietoa hyvinvointialueiden muutoksista. Maaliskuun tapaamisessa kuulumme puheenvuoron vaikuttamisesta ja siihen osallistui 55 verkoston jäsentä. Marraskuussa kuulumme puheenvuoron Ajankohtaista autismikirjosta. Marraskuun tapaamiseen osallistui 80 osallistujaa.

Lisäksi järjestettiin 18 alueellista Aunet-tapaamista, joihin osallistui yhteensä 332 verkoston jäsentä. Edellisvuonna 2022 tapaamisia oli kahdeksan ja yhteensä 120 verkoston jäsentä. Aunet-verkoston kautta autismialan ammattilaisten kohtaaminen on siis lisääntynyt merkittävästi vuoden 2023 aikana.

Verkostossa on vuoden 2023 loppuun mennessä 617 jäsentä. Määrä on kasvanut vuoden 2023 aikana noin 400 sadalla jäsenellä.

Jäsenyhdistysyhteistyö

Autismiliitolla oli vuoden 2023 lopussa 24 jäsenyhdistystä eri puolilla Suomea. Kohtasimme yhdistyksiämme, kuulimme heidän tarpeensa ja toiveet sekä teimme tiivistä yhteistyötä. Tarpeita vastaavaa tukea sekä yhteistyön toimivuutta arvioitiin vuosittain toteutettavalla yhdistyskyselyllä sekä seurantakaavakkeella. Jäsenyhdistysyhteistyö tuotti yli 300 kohtaamista. Vuoden alussa kerätyn palutteen perusteella yhdistykset kokivat saavansa yhteyden asiantuntijoihin nopeasti ja matalalle kynnyksellä. Yhteyttä ottaneet yhdistykset kokivat myös saavansa apua pyydettyä. Osa yhdistyksistä toisaalta koki, että Autismiliitto on jäänyt yhteistyökumppanina heille etäiseksi.

Jäsenyhdistysyhteistyön toiminnan mittarit olivat

1. Tarpeita vastaava tuki (kokemus hyödystä)
2. Yhteistyön toimivuus

Järjestösuunnittelijat kohtasivat vuoden aikana 22 jäsenyhdistystä vaihtaen kuulumisia, antaen neuvoja ja yhdistystoimintaan ja osallistumalla tapahtumiin ja tilaisuuksiin. Yhteyttä yhdistyksiin pidettiin sekä suoraan että järjestösuunnittelijoiden ylläpitämän PuSi-Facebook-ryhmän kautta. Järjestösuunnittelijat järjestivät yhteistyössä yhdistysten kanssa 5 tapahtumaa ja koulutusta, joihin osallistui noin 110 osallistujaa.

Vuoden 2023 aikana vahvistimme erityisesti jäsenyhdistysten osaamista. Tammikuussa järjestetyssä

järjestöpäivässä olivat asiantuntijaluennot yhdistyslaista ja sen ajankohtaisista muutoksista sekä hyvistä käytännöistä toiminnan tukena.

Autismiliiton jäsenyhdistysten puheenjohtajille ja sihteereille suunnatussa kahden päivän koulutus- ja kehittämistapahtumassa ”PuSi-päivät” osallistui 17 yhdistyksen aktiivia kymmenestä eri jäsenyhdistyksestä. Päivät vietettiin Tallinnassa ja niiden teeman oli erityisesti jäsenyhdistysten ja Autismiliiton yhteisen toiminnan kehittäminen. Päivien tuloksena kehittyi ajatus suunnitelmasta kehittää voimakkaasti jäsenyhdistysten toimintaa Autismiliiton strategiseen kehittämiseen sekä vaikuttamistyöhön vuonna 2024–2025. Päivillä nousi esiin myös tarve kehittää yhdistysten aktiivien osaamista sosiaalisen median käytössä ja järjestimme yhdistyksille koulutusta aiheesta Oulun ammattikorkeakoulun kanssa marraskuussa 2023. Näihin koulutus- ja kehittämispäiviin osallistui yhteensä 42 osallistujaa.

Jaoin yhdistystoiminnasta tietoa julkaisemalla sosiaalisessa mediassa yhdistystoimintaa esille tuovan juhannuskalenterin. Kalenterin rinnalla nostimme esiin Autismi-lehdessä aikaisemmin julkaistuja yhdistystoiminnasta kertovia artikkeleja. Kalenteri ja julkaistut artikkelit tavoitti satoja seuraajia.

Yhdistyksille järjestettiin yhteistyössä Aivoliiton ja ADHD-liiton kanssa verkkokaffet, joissa aiheina olivat yhdistysten ja liittojen yhteistyö. Kannustimme yhdistysjäseniä aktiivisesti hyödyntämään opintokeskus Siviksen yhdistyksille tarjolla olevaa tukea ja järjestimme kaksi työpajaa yhdistyksille Siviksen palveluiden hyödyntämisestä.

Jäsenyhdistysten väkeä Autismiliiton vuoden 2023 liittokokouksessa Jyväskylässä. Kuva: Satu Taiveaho

4. VERTAIS- JA KOKEMUSTOIMINTA (VeKo-toiminta)

Tavoitteet vertais- ja kokemustoiminnalle:

1. Vertaisosaajien antama lyhytkestoinen ja laadukas tuki tuo voimavaroja tuensaajien arkeen ja vähentää yksinäisyyden ja toivottomuuden tunnetta, jota moni kokee uudessa elämäntilanteessa perheenjäsenen tai oman diagnoosin saamisen jälkeen. Toimintaa on valtakunnallisesti ja sitä koordinoidaan. Toiminta antaa vertaisosaajille tunteen omien elämäkokemusten merkityksellisyydestä. Toiminta mahdollistaa autismikirjon ihmisten ja läheisten osallisuuden itselle tärkeässä vapaaehtoistoiminnassa
2. Koulutettuja kokemusasiiantuntijoita on tilattavissa vaikuttamistyöhön, koulutuksiin ja tapahtumiin. Laadukas toiminta mahdollistaa autismikirjon ihmisten ja läheisten kokemusasiiantuntijuuden. Verkostoon kuulumisen lisää kokemusta osallisuudesta ja merkityksellisyydestä. Kokemusasiiantuntijoiden vaikuttamistyöhön liittyvät taidot lisääntyvät. Tieto ja ymmärrys autismiin liittyvistä yksilöllisistä erityispiirteistä, kuormittavuustekijöistä ja autismikirjon laajuudesta lisääntyy tehtävien kautta.
3. Vertaistukea on tarjolla myös niille, jotka eivät asu jäsenjärjestöjen vertaisryhmien toiminta-alueilla, sopivaa ryhmää ei alueellisessa toiminnassa ole ja eivät pysty esim. elämäntilanteen tai asian arkuuden vuoksi osallistumaan ryhmä-

WEBINAARI
**#EiRiitä -
tarinoita arjesta ja
keskustelua autismikirjosta**
29.3. KELLO 14-15.30

Autismitietoisuuden viikko

muotoisiin tapaamisiin. Verkkovertaisryhmissä on mahdollisuus voimaantua kohtaamalla samoja kokeneita ihmisiä luottamuksellisessa ja arvostavassa ilmapiirissä. Autismikirjon lasten ja nuorten vanhempien verkkovertaisryhmiä ohjaavat vertaisosaajat ja vertaisvanhemmat.

4. Autismiliiton jäsenjärjestöjen vertaisryhmien ohjaajilla on tarvittavaa tietoa ja taitoa vertaisryhmien ohjaamiseen sekä mahdollisuus kehittyä ryhmänohjaustaidoissa. He pystyvät vastaamaan myös esim. liiton vertaisosaajatoiminnan kautta tulleiden uusien osallistujien tarpeisiin osallistujia ja tarjota ryhmiin osallistuville hyvinvointia ja osallisuutta lisäävää toimintaa. Jäsenyhdistyksien hallitusten edustajat tuntevat Autismiliiton vertais- ja kokemustoiminnan ja sen tarjoaman tuen ryhmänohjaajille.

Autismiliiton vertais- ja kokemustoiminta (VeKo-toiminta) saa Stean kohdennettua toiminta-avustusta. Resursseina siinä on kaksi työntekijää: vertais- ja kokemustoiminnan päällikkö Elina Vienonen (01-02.23), Katriina Siiskonen (03-12.23) ja vertais- ja kokemustoiminnan suunnittelija Elina Havukainen (01-02.23), Riikka Kiilo (03-12.23)

Toimintaan kuuluvat vertaisosaajatoiminta, kokemusasiiantuntijatoiminta, nettivertaisethetket ja vertaisryhmäohjaajien koulutus ja tuki.

Autismiliiton VeKo-toiminnassa erotellaan vertais- ja kokemustoiminta muun muassa sen vuoksi, että ihminen, joka kokee omaksi vahvuudekseen pitää julkisia puheenvuoroja, ei ole välttämättä se, joka kokee mielekkääksi antaa vertaistukea toisille ihmisille. Verkoston jäsenet voivat olla sekä vertais- että kokemusverkoston jäseniä, mutta monet heistä valitsevat vain toisen. Vertais-toiminnassa toiminnan kohteena on samaa kokenut tai ryhmä samaa kokeneita ihmisiä. Kokemustoiminnassa oletuksena on, että toiminnan kohderyhmällä ei ole samaa kokemusta ja toimintojen tavoitteet toiminnoissa eroavat toisistaan.

VeKo-verkoston jäsenille tehtiin kesällä 2023 selvitys osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksista verkostossa toimimisesta. Selvityksen tuloksia käytettiin toiminnan suunnittelussa. VeKo-verkoston jäsenille järjestettiin täydennyskoulutus syyskuussa verkossa, koska resurssit eivät mahdollistaneet läsnäolotapaamista. Täydennyskoulutuksessa keskusteltiin vaikuttamisen teemoista, dialogisuudesta sekä Satu Häkkinen oli puhumassa autismitutkimuksen lasten koulupoluista.

Autismi tänään! -webinaarit jatkuivat. Webinaareja oli neljä, jokaisessa oli alustaja alustamassa keskustelua. Teemoina olivat esimerkiksi resilienssi, arfid-syömishäiriö, Autismin talvipäivät ja adhd. Parisuhdekeskus Katajan kanssa yhteisesti suunniteltu webinaari Autismitutkimus ja parisuhde peruuntui puhujan sairastumisen vuoksi. Syyskaudella verkoston jäseniä kutsuttiin Idealainamo-työpajaan, jossa heillä oli mahdollisuus tutustua Idealainamon toiminta-ajatuksiin, Idealainamo-sovelluksen toimintaan ja käyttöön. Samalla kutsuttiin vertaisosaajia ja kokemusasiantuntijoita mukaan Idealainamon pilottitiimiin, joka tuotti arjen vinkkejä Idealainamoon syksyn aikana.

VeKon-toiminnan vertaisosaaja-, kokemusasiantuntija- ja vertaisryhmänohjaajakoulutukset tunnustettiin Paikko-oppimisympäristössä ja nämä koulutukset hyväksyttiin Paikko-järjestelmään

elokuussa 2023. Koulutukset vastaavat Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinnon valinnaista tutkinnon osaa ”Kokemusasiantuntijana ja vertaisohjaajana toimiminen” (5/6 vaatimuksista). Yhteistyökumppanina prosessissa oli Taiteen Sulattamo ry:n Kokemuksesi on arvokas -hanke. Vertaistoiminnan joulukalenteri julkaistiin joulukuussa. Verkostolta pyydettiin kalenteria varten lauseita, joita voi antaa lahjaksi toisille.

VeKo-toiminnan tunnettuutta lisättiin osallistamalla valtakunnallisille lastensuojelupäiville Turussa sekä Autismin talvipäiville. Molemmissa tavoitettiin useita satoja ihmisiä ja esiteltiin erityisesti vertaisosaaja- ja kokemusasiantuntijatoimintoja. VeKo-toiminnan työntekijät tekivät yhteistyötä Parisuhdekeskus Katajan kanssa sekä asiantuntijatiedon vaihtamisessa että parisuhdeaiheisten webinaarien järjestämisessä keväällä 2023. Yhteistyössä kirjoitettiin myös uusi opas Autismitutkimus ja parisuhde, joka ilmestyi vuonna 2023.

Vertais- ja kokemustoiminnan työntekijä Riikka Kiilo juttelee vierailijan kanssa veKo-toiminnan esittelypisteessä Autismin talvipäivillä.

Vertaisosaajatoiminta

Vertaisosaajat ovat liiton kouluttamia vapaaehtoisia, jotka antavat lyhytkestoista vertaistukea, kun autismikirjon diagnoosi on tuore. Heillä on oma-kohtainen kokemus autismikirjosta.

Vertaisosaajiin saa yhteyden täyttämällä yhteydenottolomakkeen liiton nettisivuilla. Toiminnasta vastaava työntekijä vastaanottaa lomakkeen, kartoittaa tehtävään sopivat vertaisosaajat ja ottaa selvää kuka tukisuhteen pystyy vastaanottamaan. Työntekijä välittää vertaisosaajalle yhteydenottajan tiedot, lähimmän jäsenyhdistyksen, ohjeistaa liiton ym. palveluista tuensaamiseksi jatkossa vertaisosaajan antaman tuen jälkeen.

Vertaisosaajille järjestettiin ryhmäohjauksia netissä ja yksilöllistä ohjausta puhelimitse, sähköpostilla ja etäsovelluksilla. Vertaisosaajille järjestettiin ryhmäohjauksia yhteensä 8 kertaa. Niihin osallistui yhteensä 53 vertaisosaajaa. Tukisuhteiden aikana käsiteltiin vertaisosaajien tekemiä tukisuhteita ja mahdollistettiin sitä kautta sekä vertaisoppiminen ja tuen saaminen että asioiden käsittely luottamuksellisesti.

Autismi-lehdessä ja liiton nettisivuilla julkaistiin vertaistarina, jossa vertaisosaajan kokemuksen kautta lisättiin toiminnan tunnettuutta. Vertaisosaajat saivat kuukausittain vertaisosaajaviestin sähköpostilla, jossa työntekijä tiedotti ajankohtaisista asioista, kannusti tehtävässä, kutsui mukaan yhteisiin toimintoihin jne. Viesteillä on vahvistettu yhteisöllisyyden tunnetta siitä, että vertaisosaajat ovat tärkeä osa Autismiliiton toimintaa.

Vuotuinen vertaisosaajakoulutus järjestettiin hybridimallilla, koulutuksen lähipäivät toteutettiin Tampereella. Koulutukseen osallistui 16 vapaaehtoista, jotka oli ennakkoon haastateltu. Koulutuksesta valmistui 14 vertaisosaajaa, joista 12 halusi jäädä vapaaehtoiseksi vertaistoimintaan mukaan. Hakijoita oli yhteensä 38. Uutena viiteryhmänä koulutukseen osallistui autismikirjon aikuisen ei autismikirjolla oleva aikuinen lapsi.

Vertaisosaajien tukipyynnöt

Tukipyynnöitä tuli tasaisesti puolilta Suomea. Merkittävä osa saapuneista tukisuhteista oli sellaisia, joissa tuen tarve ei ollut vertaistuellinen. Niihin vastaava työntekijä vastasi, ja osa ohjattiin suoraan Autismiliiton neuvontapalveluun. Näitä ei ole laskettu tukisuhteiden määrään. Tukisuhteista suurin osa tehtiin etäyhteyksillä, puhelimella (myös WhatsApp-puhelut) tai sähköpostilla ja jokunen kasvokkainen tapaaminenkin vuoden aikana järjestyi. Yhteydenpitotavoista eivät tuensaajat esittäneet muutostoiveita. Sen sijaan ilmaistiin toiveita järjestää myös muihin elämänvaiheisiin kahdenkeskistä vertaistukea.

Autismikirjon aikuisilta tuli vuoden aikana ennätysellinen määrä vertaisosaaja tukipyynnöitä (Taulukko 3). Valitettavasti näihin kaikkiin ei pystytty vastaamaan henkilökohtaisella vertaistuella, vaan räätälöimme uuden varhaisen vertaistuen mallin. Tässä mallissa työntekijä lähettää kaikille jonossa oleville pyynnön osallistua yhteiseen vertaishetkeen. Vertaishetkessä on mukana aina myös koulutettu vertaisosaaja. Kestoltaan tapaaminen on 1,5h ja toteutetaan verkossa. Vuonna 2023 järjestettiin neljä varhaisen vaiheen vertaistuki-iltaa, joista kolme oli autismikirjon aikuisille ja yksi vanhemmille.

	Lasten vanhemmilta	Autismikirjon aikuisilta	Muut läheiset	Yhteensä
2021	85	42	4	131
2022	90	35	2	127
2023	76	60	5	141

Taulukko 3. Vertaisosaajien tukipyynnöt

Vertaisosaajat täyttävät tukisuhteista seurantalomakkeen ja työntekijä ylläpiti tilastointia. Seurannan mukaan kaikki tuensaajat ohjataan liiton jäsenyhdistyksien toimintaan ja sitä pidetään edelleen tärkeimpänä tietona tuensaajalle vertaisosaajatoiminnasta saadun tuen jatkoksi. Vertaisosaajista moni koki saavansa arvostuk-

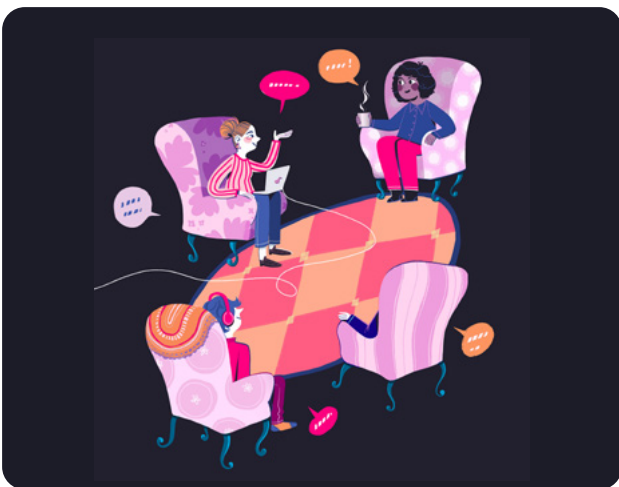
sen tunnetta tuensaajilta ja VeKo-työntekijöiltä. Vertaisosaajat kokivat myös toivottomuutta, koska palvelujärjestelmä ei usein vastannut tukea saavien ihmisten tarpeita. Tuensaajista suurin osa ilmaisi tukisuhteen tuoneen helpotusta ja yksin jäämisen tunteen vähenemistä tukisuhteen ansiosta. Suurin osa ilmaisi myös toivon lisääntyneen tukisuhteen aikana.

Tukisuhteissa esiin tulleet aiheet olivat mm. arjen sujuminen, vanhempien tunteet lapsen autismidiagnoosin saamisen jälkeen sekä kouluasiat ja tuen riittämättömyys. Autismikirjon aikuisten tukipyynnöissä nousivat esiin työelämä ja ihmissuhteet sekä opinnot. Autismikirjon puolisoiden välisissä tukisuhteissa esiin tulivat puolisoiden väliset erot vuorovaikutuksessa, läheisyys ja arjen sujuminen.

”Alussa minua jännitti, kun viime tukisuhteesta oli sen verran aikaa ja mietin, miten osaisin puhua oikeita sanoja. Kun juttu pääsi käyntiin, niin oli taas luonnollista jutella ventovieraan kanssa, kun on kokemus, joka yhdistää. Ei tarvita turhia selityksiä ja esittää mitään muuta.”

”Koin tuen antamisen merkitykselliseksi. Sain iloa siitä, että tuettava oli kiitollinen saamastaan vertaistuesta.”

Vertaisosaajien saama palaute tuesta on ollut kiitollisuutta ja voimaantumista kuvaavaa. Moni kuvasi tuensaajan tunnetta myös ilon ja helpotuksen tunteiksi.

Vertais- ja kokemustoiminnalle tilattiin tunnus-
kuvat kuvittaja Netta Lehtolalta.

Kokemusasiantuntijatoiminta

Autismiliiton kouluttamat kokemusasiantuntijat ovat autismikirjon henkilöitä ja heidän läheisiään. He välittävät kokemustietoa esimerkiksi kasvatus-, sosiaali- ja terveysalan koulutuksissa, medioissa jne. Kokemusasiantuntijatoiminnassa välitetään tehtäviä tilaukseen parhaiten sopivalle kokemusasiantuntijalle. Tilausten yhteydessä sovitaan niihin liittyvät käytännöt ja sisältö tilaajan kanssa. Kokemusasiantuntija saa tilauksen yhteydessä yksilöllistä tukea esim. puheenvuoron sisältöön ja käytännön seikkoihin. Toiminnassa koulutetaan vuosittain uusia kokemusasiantuntijoita verkostoon.

Kokemusasiantuntijatoiminnan kautta välitettyjen tehtävien määrä kasvoi edellisvuosista selkeästi. Vuoden 2023 aikana kokemusasiantuntijoilta tilattuja tehtäviä oli 274. Suurin osa tilauksista koski verkossa tehtäviä puheenvuoroja, joskin tilauksia läsnäolotilaisuuksiin oli viime vuosia enemmän. Seitsemän tilausta peruuntui tilaajan toimesta, kahteen tilaukseen ei pystytty vastamaan, koska ne eivät sopineet aikataulullisesti kokemusasiantuntijoille. Suurin osa tilauksista tehtiin yleisökoulutuksiin. 74 verkoston jäsenenä toimivaa kokemusasiantuntijaa teki tehtäviä vuoden aikana.

Vuoden 2023 tilastoa

Toiminnassa aktiivisesti mukana olevat vuodenvaihteessa 2023–2024

- ▶ autismikirjon aikuiset: 53
- ▶ läheiset (vanhemmat, kumppanit, sisarukset): 32

Kokemusasiantuntijatehtäviä oli 274.

Tehtävien kohdentuminen eri viiteryhmille:

- ▶ autismikirjon aikuinen: 171
- ▶ vanhempi: 86
- ▶ autismikirjon aikuinen/vanhempi: 17
- ▶ autismikirjon aikuisen kumppani: 0
- ▶ autismikirjon henkilön sisarus: 0

Tilaajan taustaorganisaatiot:

- ▶ sosiaali- ja terveysala 46, n. 17 %
- ▶ opetus – ja kasvatusala 52, n. 19 %
- ▶ muut 173, n. 63 % (esim. järjestöt, työllistymispalvelut, kirjastot, media)

Vähän yli puolet tehtävistä suoritettiin etäyhteyksin.

Palautetta kokemusasiantuntijatoiminnasta kerättiin sähköisellä lomakkeella verkossa tilaajilta ja kokemusasiantuntijoilta. Palautetta tilaajilta saatiin 123 kpl eli noin 45 %.

Kaikki vastanneet arvioivat kokemusasiantuntijan käytön olleen hyödyllistä ja antoivat arvion asteikolla 1–5 (k.a. 4,9). Lähes kaikki palautetta antaneita kertoivat kokemusasiantuntijan lisänneen tietoa ja ymmärrystä autismikirjosta. Kokemusasiantuntijoiden puheenvuorot olivat tarjonneet oivalluksia, tuoneet käytännön osaksi teoriaa ja tehneet kohtaamisiin liittyviä autismikirjon henkilön tarpeita näkyviksi. Vastaajat kertoivat ymmärryksen lisääntyneen autismikirjoon liittyvistä kuormitustekijöistä (mm. aistiherkkyydet, toiminnanohjauksen vaikeudet) ja pystyivät peilaamaan saatua tietoa omiin kokemuksiinsa esim. työssään. Lisäksi ymmärrys autismikirjon moninaisuudesta lisääntyi eri kokemusasiantuntijoiden kautta.

Vuonna 2023 kokemusasiantuntijat saivat poikkeuksellisen paljon hyvää palautetta hyvästä ja selkeästä esiintymistaidosta. Koulutettujen kokemusasiantuntijoiden saatavuutta kiitettiin aikaisempaa useammin. Lähes kaikki vastanneet olivat valmiita jatkossakin käyttämään kokemusasiantuntijaa tilaisuuksissaan (k.a 4,9).

“Tilaisuuden osallistujilta tuli paljon positiivista palautetta. Osallistujat jäivät miettimään omassa työssään ratkaisuja mm. opetusjärjestelyihin. Mieleen jäivät erityisesti opiskelijan aistiherkkyydet ja niiden vaikutus kokonaisvaltaisesti elämään.”

Kokemusasiantuntijoista palautekyselyyn saatiin vastauksia 153 kpl eli 58 %. Kokemusasiantuntijoita pyydettiin arvioimaan asteikolle 1–4 onnistumistaan välittämään autismitietoa kokemustehtävänsä kautta (k.a. 3,6). Kokemusasiantuntijat kertoivat palautteessaan kuulijoita kiinnostaneen aidot ja rehelliset puheenvuorot mm. aistiherkkyyksien ja stressin vaikutuksesta toimintakykyyn ja ympäristön mukauttamisesta johtuvat positiiviset vaikutukset. Lisäksi esiin nousivat kouluun ja opiskeluun

liittyvät kokemukset, kokemukset koulun ja kodin yhteistyöstä sekä mm. palveluiden kohtaamattomuudesta ja nähdyksi ja kuulluksi tulemisen puutteesta. Useimmissa palautteissa korostui oman henkilökohtaisen tarinan merkitys kuulijoille sekä käytännön konkreettisten vinkkien välittäminen.

”Erilaisuus. Pärjääminen elämässä. Autisti voi olla hyvinkin osana yhteiskuntaa ja kantaa sen hyvinvoinnista vastuuta siinä kuin muutkin...”

”Sain puhua autismin kauneudesta, voimavarojen löytymisestä vanhemmuudessa, mahdollisuudesta kasvaa itse lapsen rinnalla.”

Kokemusasiantuntijakoulutus

Vuoden 2023 kokemusasiantuntijakoulutus järjestettiin hybridikoulutuksena. Koulutus oli alueellisesti suunnattu Jyväskylään ja Keski-Suomeen. Verkossa järjestetty osuus toteutettiin edellisen vuoden oppeja hyödyntäen osittain yhteisinä verkotapaamisina ja osittain pienryhmissä. Koulutukseen hakijoita oli jälleen runsaasti ja heistä koulutettaviksi valittiin 16 henkilöä, joista 13 valmistui ja halusi liittyä VeKo-verkoston.

Koulutus pidettiin huhti-kesäkuun välillä ja se sisälsi myös vaikuttamistyön osion. Koulutukseen liittyneen palautekyselyyn vastasi 10 koulutettavaa. Palautekyselyssä koulutuksen merkityksellisyys itselle arvioitiin asteikolla 1–4 (k.a. 3,5). Tärkeimpinä koulutuksen anteina pidettiin mahdollisuutta liittyä omaan viiteryhmään ja kuulla toisten kokemuksia, jotka edelleen syventävät omaa ymmärrystä autismikirjon moninaisuudesta. Muita anteja olivat vertaistuki, yksinäisyyden vähentyminen ja mahdollisuus vaikuttaa omalta osalta autismitiedon leviämiseen.

Vuonna 2023 järjestettiin kokemusasiantuntijoiden ryhmätapaamisia verkon välityksellä 9 kpl. Tapaamisiin ilmoittautui 48 kokemusasiantuntijaa. Tapaamiset koettiin arvokkaaksi tavaksi vaihtaa kokemuksia omista kokemustehtävistä ja saada niihin vertaisen näkemys sekä tavata muita eri puolilla maata olevia verkoston toimijoita, vaikka useat jo toivovat lähitapaamisia toiminnan lisäksi. Lisäksi järjestettiin “Avoin mikki” - puheenvuo-

roharjoitukset kokemusasiantuntijoille. Syksyllä aloitettiin myös kokemusasiantuntijoiden vaikuttajaryhmän toiminnan suunnittelu. Marras-joulukuussa järjestettiin kolme työpajaa, joissa ideoitiin KokemusVaikuttaja-ryhmän toiminnan tavoitteita ja toimintatapoja. Työpajoihin osallistui 15 kokemusasiantuntijaa ja kehitystyö jatkuu vuonna 2024. Kokemusasiantuntijatoiminnalle medianäkyvyyttä toivat Tunne Autismi -webinaarit, joita järjestettiin kaksi, toinen 29.3. aiheena *"#EiRiitä - tarinoita arjesta ja keskustelua autismikirjosta"* ja toinen 14.11. aiheena *"Kouluakäymättömyys - mitä ja miksi?"*. Molemmat keräsivät satoja kuuntelijoita, mutta erityisen paljon hyvää palautetta tuli marraskuun kouluakäymättömyys -webinaarista.

Vuonna 2023 isoksi ilmiöksi nousi mediakiinnostus, joka johti kokemusasiantuntijoiden tv- ja radioesiintymisiin ja lehtijulkaisuihin (mm. Kaksplus, Anna, Apu, Kauneus ja Terveys, Tukilinja, Lännen media, Yle, MTV). Lisäksi Autismi-lehdessä julkaistiin kokemustarinat *"Olen elänyt täyttää elämää"*, *"Keskenäisyys on kaunista"* sekä useita kokemusasiantuntijoiden kirjoittamia juttuja ja kommenttipuheenvuoroja.

Nettivertaisethetket

VeKo-toiminnasta järjestettiin nettivertaisethetkiä

Rovaniemeläinen Paula Kiviniemi toimii Autismiliiton kokemusasiantuntijana. Kuva: Sami Peltoniemi

autismikirjon lasten, nuorten, PDA-piirteisten sekä aikuisten lasten vanhemmille, autismikirjon aikuisten kumppaneille ja puolisoille sekä autismikirjon lasten vanhemmille, joiden lapsi on sijoitettu tai huostaanotettu. (Taulukko 4) Osaan vertaishetkistä osallistuivat vertaisosaajat vertaisohjaajina. Resurssista johtuen heitä ei voitu käyttää jokaisessa vertaishetkessä.

Nettivertaisethetkien osallistujat olivat suurimmaksi osaksi paikkakunnilta, joissa ei vertaistoimintaa

Illan kohderyhmä	Osallistujamäärä	Kokoontumiskerrat
Autismikirjon lasten vanhemmat	82	5
Autismikirjon nuorten vanhemmat	40	5
Autismikirjon aikuisten kumppanit ja puoliset	62	7
Autismikirjon lasten vanhemmat, joiden lapsi on sijoitettu tai huostaanotettu	31	4
Yhdistysyhteistyössä toteutettu vanhempien ja isovanhempien vertaisilta	24	2
PDA-piirteisten lasten vanhempien vertaisryhmä	57	4
	296	27

Taulukko 4: Vertais- ja kokemustoiminnan järjestämien nettivertaisethetkien toteutuminen kohderyhmittäin vuonna 2023

kohderyhmälle ollut tai osallistujat ilmoittivat, ettei heidän ole mahdollista lähteä lähitapaamisiin, esimerkiksi lastenhoidon tai muiden syiden vuoksi.

Moni osallistujista ilmaisi vertaisiltaan osallistumisen olleen ensimmäinen vertaistuellinen kokemus. Tätä ilmaistiin kaikkien kohderyhmien illoissa huomattavan usein. Lähes poikkeuksetta osallistujat sanoittivat, että osallistuminen antoi tunteen siitä, ettei ole enää yksin, he arvostivat luottamuksen ilmapiiriä ja pitivät nettitapaamisia ainoaksi tilaisuudeksi jakaa toisen kanssa kokemuksia siitä, mitä todella ajattelee. Suurin osa osallistuneista oli mukana useammin kuin kerran. Osallistujille kerrottiin aina myös jäsenyhdistyksien toiminnoista.

”Sain enemmän kuin mitä osasin odottaa. Tuntuu oikealle päästä puhumaan ensimmäistä kertaa samaa kokeneiden kanssa. Meillä on paljon samoja kokemuksia. Tosi voimaannuttava kokemus.”

Suomen Kasper ry:n Voikukkia-toiminnan kanssa yhteistyössä toteutetut vertaisryhmätapaamiset autismikirjon lasten vanhemmille, joiden lapsi on sijoitettu tai huostaanotettu vertaistuki, ovat erityisiä ja herkkiä osallistujien kokemusten vuoksi. Illoissa toinen ohjaajista oli Kasper ry:n vertaisohjaaja. Autismikirjon lasten suuri osuus sijoitettujen ja huostaanotettujen lasten määrästä on yleisesti tiedossa, ja vanhemmat toivovat edelleen tämän ainutlaatuisen vertaistuen jatkumista. Kohderyhmän vanhemmat tarvitsevat heille räätälöityä matalan kynnyksen tukea, jossa otetaan huomioon, että osallistujat ovat kokemuksiensa vuoksi kohderyhmänä herkkiä ja haavoittuvia. Vertaisilloissa vanhempien yksin jäämisen kokemukset olivat vahvoja ja osallistuminen helpotti tätä tunnetta, koska niissä oli mahdollisuus huomata, että samaa kokeneita on muitakin.

Vertaisryhmäohjaajien koulutus ja tuki

Vertaisryhmäohjaajille suunnatun toiminnan tavoitteeksi on asetettu, että jäsenjärjestöjen vertaisryhmien ohjaajilla olisi riittävästi tietoa ja taitoa vertaisryhmien ohjaamiseen ja että uusia ohjaajia saataisiin mukaan vastaamaan jäsenjärjestöjen tar-

peisiin. Vuoden aikana vertaisryhmille koulutettiin uusia ohjaajia ja ohjaajina jo toimivien ryhmänohjaustaitoja päivitettiin.

Koulutuksia oli neljä, joista kaksi toteutettiin verkossa ja kaksi lähikoulutuksena Lahdessa ja Helsingissä. Verkkokoulutuksilla pyrittiin mahdollistamaan laaja osallistuminen eri puolilta maata. Kaksiosaiset nettikoulutukset järjestettiin keväällä huhtikuussa ja syksyllä syyskuussa. Kaikkiin neljään koulutukseen ilmoittautui yhteensä 52 ohjaajana jo toimivaa tai ohjaamista suunnittelevaa eri puolilta maata.

Palautteessa osallistujat arvioivat koulutuksen sisällön kokonaisuudessaan hyväksi sekä verkkomuotoisuuden, sisällön että sen merkityksellisyyden suhteen, ja kertoivat taitojensa ryhmänohjaajina lisääntyneen. Palautteet koulutuksista kerättiin osallistujilta Lahden koulutuksessa suullisesti ja muissa kirjallisesti lomakkeen avulla. Palautteen perusteella osallistujat kertoivat koulutuksen tuoneen lisää tietoa ja varmuutta ryhmän ohjaamiseen.

Yhteensä vuoden aikana koulutettiin jäsenyhdistykseen 52 vertaisryhmäohjaajaa. Kaikki koulutuksiin osallistuneet kertoivat palautteessaan suositteluvansa koulutusta myös muille. Yhden vastaajan palaute kiteyttää koulutusten antia:

”Koulutuksen jälkeen tuntuu helpolta aloittaa ryhmänohjaaminen. Sain paljon vinkkejä ja konkreettisia esimerkkejä.”

Yhdistystapaamiset

Vertais- ja kokemustoiminnan työntekijät aloittivat yhdistyskierroksen, jossa yhdistyksen hallituksen yhteyshenkilöitä kutsuttiin yhteiseen tapaamiseen. Tapaamiset toteutettiin yhteistyössä Autismiliiton järjestösuunnittelijoiden kanssa. Tapaamisissa selvitettiin yhdistyksen vertaistoiminnan tilannetta, siihen liittyviä tarpeita sekä yhteistyötoiveita VeKo-toiminnalle. Tämän perusteella lisättiin vertaisryhmäohjaajien koulutusmäärää. Yhdistykset saivat myös tietoa, mitä Autismiliiton vertais- ja kokemustoiminnassa tehdään ja miten se liittyy yhdistyksien toimintaan.

5. KOULUTUSTOIMINTA

Vuosi 2023 oli ensimmäinen kokonainen toimintavuosi, jolloin Autismiliitolla työskenteli koulutus-toiminnan suunnittelija. Autismiliiton koulutus-toiminta koostuu neljästä kokonaisuudesta. Näitä ovat tilauskoulutukset, avoimet koulutukset, Autismin talvipäivät ja konsultaatiot. Koulutus-toiminta on kokonaisuudessaan Autismiliiton omarahoitteista toimintaa ja sitä toteuttaa 1,25 henkilöstöresurssia liiton henkilökunnasta.

Tilauskoulutukset

Tilauskoulutuksia toteutti lähtökohtaisesti koulustoittoiminnan suunnittelija. Määrällisesti koulutuksien määrä nousi voimakkaasti, koulutuksia toteutettiin yhteensä 78 kpl. Yleensä koulutukset toteutettiin ilman tallennusta, mutta yksittäisissä tapauksissa koulutus tallennettiin ja se oli määrääjän (tilaajan kanssa sovittu aika) katseltavissa Autismiliiton YouTube-kanavalla tilaajalle toimitettuna linkin kautta. Tallennus huomioitiin hinnoittelussa.

Koulutuksien sisältönä oli yleensä yhtenä kokonaisuutena perustietoa autismikirjosta, autismikirjon henkilön kohtaaminen, ohjaaminen ja tukeminen sekä toisena kokonaisuutena HAASTE-toimintamalli ja siihen liittyvät työpajat. Yksittäisiä koulutuksia pidettiin mm. äärimmäisestä vaatimusten

välttelystä (EDA/PDA). Vuoden loppupuolella toteutettiin myös HAASTE-toimintamallikoulutus Liettuassa ja käynnistettiin etänä toteutettavat HAASTE-työpajat.

Tilauskoulutuksissa pyrittiin ottamaan mukaan kokemusasiantuntija n. 3h kestäviin ja sitä pidempiin koulutuksiin. Koko päivän koulutuksessa kokemusasiantuntija on sisällytetty koulutuksen hintaan. Kokemusasiantuntijoiden pieni määrä selittyy pääosin runsailla HAASTE-työpajoilla, joissa kokemusasiantuntijaa ei käytetty.

Tilauskoulutuksien tilastot

- ▶ Koulutuksien määrä: 78, joista etänä 36 ja lähikoulutuksena 42
- ▶ Koulutuksiin osallistuneiden määrä: n. 2100
- ▶ Kokemusasiantuntijoiden määrä koulutuksissa: 19
- ▶ Koulutuksien kestot ja mediaanikesto: 30 min – 2 pv, mediaanikesto 180 min
- ▶ Koulutuksien tilaajat eriteltyinä: sosiaalipalvelut 42 kpl (perhetyö, varhaiskasvatus, lastensuojelu, nuorisotyö), erilaiset toimijat 12 kpl, järjestöt 6 kpl ja hankkeet 4 kpl, lisäksi muita yksittäisiä tahoja, esim. Ohjaamo (työllisyystoimi), Kansallisooppera ja -baletti ja Lapsen tueksi 2023-tapahtuma

Avoimet koulutukset

Avoimia koulutuksia (webinaareja) toteutettiin yhteensä viisi kappaletta. Koulutukset järjestettiin Teams-alustalla. Webinaarien osallistujamäärät vaihtelivat paljon, n. 30 osallistujasta yli 200 osallistujaan.

Koulutuksien teemat olivat seuraavat:

- ▶ HAASTE-toimintamalli (kerran keväällä, kerran syksyllä)
- ▶ Äärimmäinen vaatimusten välttely
- ▶ Tunne, keho ja turva
- ▶ Kuormitus ja kaaos

Loppuvuodelle suunniteltu Hyvinvoiva koulu-
lainen -webinaari jouduttiin siirtämään vuodelle
2024.

Autismin talvipäivät

21. Autismin talvipäivät järjestettiin Turussa tapahtumakeskus Joessa ja verkossa 10.–11.2023. Tapahtuma oli ensimmäinen koronavuosien jälkeen järjestetty hybriditapahtuma (edelliset pelkästään etänä). Talvipäivät järjestettiin yhteistyössä Turun seudun autismi- ja ADHD-yhdistys Aisti ry:n kanssa.

Tapahtumaan osallistui 340 maksanutta osallistujaa, joista 191 paikan päällä ja 142 etänä. Osallistujista suurin osa, 265, oli kiinnostunut tapahtumasta ammatillisista syistä. Lisäksi tapahtumaan osallistui näytteilleasettajia 22 kpl.

Tapahtuman puheenvuorot käsitelivät mm. tammikuussa 2023 julkaistua Autismikirjon Käypä hoito -suositusta, autismikirjon sanastoa, ARFID-syömishäiriötä, genetiikkaa, resilienssiä ja unta. Lisäksi tapahtumassa pidettiin aistikuormitukseen liittyvät työpajat ja työelämäpaneeli. Suurin osa liiton henkilökunnasta osallistui talvipäiville. Tapahtumaa sponsoroivat kolme toimijaa: Autismsäätiö, Spesia ja Rinnekodit.

Hetkiä Autismin talvipäiviltä 2023.

Palautteessa tilaisuus sai kokonaisarvosanaksi 4,4, mikä oli erittäin hyvä. Asteikkona käytettiin skaalaa 1–5. Korkeimmat arvosanat saivat kyselyn kohdat ”kokemusasiantuntijat” (4,63) ja luennot (4,46). Matalimmat arvosanat saivat kyselyn kohdat ”etäalusta” (3,73) ja ”tapahtumapaikka” (3,84).

Konsultaatiot

Konsultaatioita toteutettiin kahdelle eri tilaajalle. Konsultaatiot olivat pienimuotoisia, pitäen sisälleen muutamia tapaamisia. Toinen konsultaatio jatkuu vuonna 2024.

Muuta

Koulutustoimintaa markkinointiin Educa-messuilla tammikuussa 2023. Myöhemmin syksyllä koulutustoiminnalle luotiin oma visuaalinen ilme ja mm. Verkkosivuja kehitettiin määrittämällä koulutustoiminnan osioon tarkennuksia tilauskoulutuksiin ja määriteltiin niille kuvaukset.

Yhteenveto

Koulutustoiminta kasvoi lukujen valossa voimakkaasti vuoden 2023 aikana. Tilauskoulutuksien ja avoimien koulutuksien tuotot kasvoivat 95 % edellisestä vuodesta. Samoin talvipäivien tuotot kasvoivat 75 % edellisestä vuodesta. Talvipäivien osalta on kuitenkin huomioitava, että kulujen jälkeen tulos oli hyvin samankaltainen (+28 000 € v. 2023 vs. +27 000 € v. 2022) riippumatta siitä, oliko toteutus kokonaan etänä vai hybridinä. Tähän luonnollisesti vaikuttaa osallistujamäärä niin etänä kuin paikan päällä samoin kuin osallistujamaksut. Jatkossa on hyvä analysoida entistä tarkemmin eri osallistumismuotojen ja -määrien sekä kulujen suhdetta.

Avoimia koulutuksia toteutettiin suunnitelman mukaisesti enemmän kuin vuonna 2022, vaikka vuoden viimeinen webinaari jouduttiin siirtämään vuodelle 2024 vähäisemmän osallistujamäärän takia.

Tilauskoulutuksissa erottuivat Helsingin kaupungille toteutetut HAASTE-toimintamallikoulutukset ja työpajat. Koulutuksien markkinointia ei vielä pystytty tekemään riittävän ajoissa ja tehokkaasti. Tilauskoulutuksien osalta kehitys oli hyvä, mutta koulutuksien kasautuminen tiettyihin ajankohtiin vaikeuttaa suunnitelmallisuutta.

HAASTE-TOIMINTAMALLI KÄYTTÖÖN!

Haastavan käyttäytymisen vähentäminen ja ennaltaehkäiseminen HAASTE-toimintamallin avulla

TEAMS - ETÄKOULUTUS 6.9.2023 KLO 9-16

Koulutus sisältää perustietoa HAASTE-toimintamallista. Koulutus on avoin kaikille kiinnostuneille ja sen jälkeen osallistujalla on valmiudet toteuttaa HAASTE-prosessi.

Koulutus järjestetään etäyhteydellä, eikä siitä tule tallennetta.

Autismiliitto järjestää koulutuksen yhteistyössä Opintokeskus Siviksen kanssa.

ILMOITTAUTUMINEN
https://www.lyyti.in/HAASTE_syyskuu23

LISÄTIETOJA
koulutus@autismiliitto.fi

Oikeudet muutoksiin pidätetään.

Sivis **AUTISMILIITTO**

HINTA
50 euroa /
25 euroa Autismiliiton
jäsenyhdistyksen jäsenet

Hinta sisältää koulutuksen
ja sähköisen materiaalin.

Jäsenhinta edellyttää, että maksaja on
Autismiliiton jäsenyhdistyksen jäsen.
1 jäsenhinta / jäsen.

HAASTE-TOIMINTAMALLI KÄYTTÖÖN!

Haastavan käyttäytymisen vähentäminen ja ennaltaehkäiseminen HAASTE-toimintamallin avulla

TEAMS - ETÄKOULUTUS 8.3.2023 KLO 9-16

Koulutus sisältää perustietoa HAASTE-toimintamallista. Koulutus on avoin kaikille kiinnostuneille ja sen jälkeen osallistujalla on valmiudet toteuttaa HAASTE-prosessi.

Koulutus järjestetään etäyhteydellä, eikä siitä tule tallennetta.

Autismiliitto järjestää koulutuksen yhteistyössä Opintokeskus Siviksen kanssa.

ILMOITTAUTUMINEN
https://www.lyyti.in/HAASTE_maaliskuu2023

LISÄTIETOJA
koulutus@autismiliitto.fi

Oikeudet muutoksiin pidätetään.

Sivis **AUTISMILIITTO**

HINTA
50 euroa /
25 euroa Autismiliiton
jäsenyhdistyksen jäsenet

Hinta sisältää koulutuksen
ja sähköisen materiaalin.

Jäsenhinta edellyttää, että maksaja on
Autismiliiton jäsenyhdistyksen jäsen.
1 jäsenhinta / jäsen.

6. VIESTINTÄ

Netta Lehtolan kuvitusta Autismitietoisuuden viikon #EiRiitä-kampanjaan.

Viestintä Autismiliitossa on pienistä resursseista huolimatta suunnitelmallista ja tehokasta. Autismiliiton viestinnän päätavoitteina on autismitiedon lisääminen, saavutettava viestintä ja liiton aseman vahvistaminen autismialan asiantuntijana.

Tavoitteiden toteuttamiseen

- ▶ jaamme liiton viestintäkanavissa sekä mediassa ajankohtaista, luotettavaa ja kokemuspohjaista autismitietoa
- ▶ nostatamme keskustelua vuoden kärkiteemojen ympärillä ja toteutamme kampanjoita
- ▶ tuotamme ja julkaisemme Autismi-lehteä, erilaisia oppaita ja materiaalia mm. liiton verkkosivuille

- ▶ järjestämme webinaareja, koulutuksia ja tapahtumia
- ▶ teemme näkyväksi liiton omia palveluita ja vaikuttamistyötä
- ▶ tuemme jäsenyhdistysten viestintää.

Autismiliiton toiminnan onnistumista ovat vuonna 2023 arvioineet liiton henkilökunta (n=10), liittohallitus (n=10) sekä Autismiliiton sidosryhmät, joihin kuuluvat myös jäsenyhdistyksemme (n=126). Taulukossa 5 näkyvät viestintään liittyvät väittämät, joita vastaajat pääsivät arvioimaan neljän pisteen skaalalla (maksimi=4).

Yleisesti Autismiliiton viestintää pidetään onnis-

Väittämät	Keskiarvo
Liitto on lisännyt tietoa autismikirjosta ja autismikirjon ihmisten tarpeista.	3,7
Liitto on lisännyt tietoa esteettömyydestä ja saavutettavuudesta autismikirjon ihmisten kannalta	3,4
Autismiliiton välittämä tieto on luotettavaa ja ajankohtaista.	3,6
Autismiliiton viestintä on onnistunutta.	3,4
Viestintä on saavutettavaa.	3,3
Autismi-lehden sisältö on monipuolista.	3,7
Verkkosivujen sisältö on hyödyllistä.	3,5
Autismiliiton oppaat ja esitteet ovat hyödyllisiä.	3,7

Taulukko 5: Autismiliiton viestinnän onnistuminen sidosryhmien, liittohallituksen ja liiton henkilöstön arvio

Kirjolla-sarja toi autismikirjon asiat kahvipöytä-keskusteluihin.
Kuva: Yle

tuneena. Vastaajat olivat sitä mieltä, että Autismiliitto on lisännyt tietoa esteettömyydestä ja saavutettavuudesta autismikirjon ihmisten kannalta (keskiarvo 3,4), liitto on lisännyt tietoa autismikirjosta ja autismikirjon ihmisten tarpeista (keskiarvo 3,7) ja liiton välittämä tieto on luotettavaa ja ajankohtaista (keskiarvo 3,6). Autismiliiton viestinnän saavutettavuus sai matalimmat pisteet (keskiarvo 3,3).

Autismiliiton viestintämateriaaleja vastaajat pitivät hyvänä: Autismi-lehden sisältöä pidettiin monipuolisena (keskiarvo 3,7), verkkosivujen sisältö koettiin hyödylliseksi (keskiarvo 3,5) ja liiton oppaita ja esitteitä pidettiin hyödyllisinä (keskiarvo 3,7).

Vuoden 2023 viestinnästä yleisesti

Vuonna 2023 oli autismikirjon näkyvyydelle poikkeuksellisen vilkas vuosi. Vuoden alussa julkaistiin autismikirjon Käypä hoito -suositus ja lapsistrategiaan liittyvä autismikirjon lasten ja nuorten autismiopas. Käypä hoito -suosituksen myötä autismin diagnosointi ja hoitokäytännöt Suomessa yhtenäistyvät. On myös yhteiskunnallisesti merkittävää, että autismikirjo huomioitiin erikseen lapsistrategiassa.

Suuri merkitys oli huhtikuussa autismitietoisuuden viikolla julkaistulla Ylen Kirjolla-sarjalla, jonka

markkinoinnissa olimme aktiivisesti mukana Ylen ja Fremantle-tuotantoyhtiön yhteistyökumppanina. Sarja oli vuoden 2023 katsotuin ohjelma Yle Arenassa ja se sai yhteiskunnassa paljon positiivista vastakaikua. Autismiyhteisöstä nousi myös kritiikkiä sarjan esittämää autismikuvaa kohtaan.

Liittona toimimme autismitietoisuuden viikolla esiin vahvaa tukea tarvitsevien autismikirjon henkilöiden kaltoinkohtelun ja ylilääkitsemisen sekä autismikirjon henkilöihin kohdistuvia yhteiskunnallisia kipupisteitä #EiRiitä-kampanjassa.

Toimme esiin autismikirjon ihmisten kokemustietoa ja omaa ääntä mm. Autismi-lehdessä, tapahtumissa ja sosiaalisessa mediassa. Esimerkiksi autismitietoisuuden viikon yhteydessä kysyimme somessa minkälaisia #EiRiitä-kokemuksia kirjon henkilöillä on ja hyödynsimme saatuja vastauksia somekampanjassa. Seuraajamäärät somessa ovat kasvaneet edelleen myös vuonna 2023. Kirjolla-sarja aiheutti median yhteydenottojen vyöryn Autismiliittoon. Median kiinnostus säilyi pitkän vuotta. Pystyimme vastaamaan kaikkiin yhteydenottoihin: annoimme haastatteluja, jaoimme taustatietoa ja etsimme aiheeseen sopivia kokemusasiantuntijoita haastateltavaksi.

Liitto oli vuonna 2023 aktiivinen tarjoamalla leh-

tiin ennätysmäärän (8 kpl) mielipidekirjoituksia. Kaikki mielipidekirjoitukset julkaistiin. Niissä otettiin kantaa muun muassa neurokirjon toimenpideohjelman tarpeellisuuteen, vammaispalvelulakiin, oppimisen tukeen ja muihin ajankohtaisiin aiheisiin. Julkaisimme myös paljon näkyvyyttä saaneen blogikirjoituksen, jossa otimme kantaa autismikirjon lasten ja nuorten tukitoimien ja palveluiden toimimattomuuteen ("Tämä hulluus on saatava loppumaan").

Vuonna 2023 ABA-keskustelu jatkui sosiaalisessa mediassa edellisvuoden tapaan. Sosiaalisen median alustoilla esitettiin, että Autismiliitolla olisi erityisiä kytköksistä ABA-toimijoiden kanssa, mikä ei pidä paikkansa. Liiton asemaa ja toimintaa haastettiin ja kyseenalaistettiin. Liitto julkaisi loppuvuodesta Autismi-lehdessä artikkelin, jonka tarkoitus oli avata eri tahoja haastatteleamalla mistä ABA-keskustelussa on kysymys ja mihin ABA-kritiikki kohdistuu ja minkälaisia kokemuksia ihmisillä ABA-menetelmästä on. Liitto julkaisi myös lomakkeen, jolla ihmiset voivat kertoa oma-kohtaisista ABA-kokemuksista Suomessa. Tois-taiseksi liittoon ei ole tullut tietoa negatiivisista kokemuksista. Sen sijaan lomakkeen kautta on tullut lukuisia vastauksia, joissa puhutaan ABA:n puolesta.

Etäosallistuminen ja liiton tarjottavat luento- ja puheenvuorotallenteet mahdollistavat autismitiedon kulkeutumisen ja levittämisen entistä laajemmalle. Etäosallistumismahdollisuus edistää myös esteettömyyttä liiton toiminnassa.

Vuonna 2023 Autismiliitossa oli töissä Paikka auki -avustusohjelman kautta palkattu määräaikainen viestintäassistentti (huhtikuu 2023-huhtikuu 2024). Viestintäassistentti panosti erilaisten julkaisujen ja Autismin talvipäivien valmisteluihin, päivitti verkkosivuja sekä somekanavia ja panosti markkinointi- ja kampanjamateriaalien tekemiseen.

Autismi-lehti

Autismi-lehti on liiton jäsenlehti, joka ilmestyi vuonna 2023 suunnitellusti neljä kertaa. Se on ainoa autismialan lehti Suomessa. Lehden painosmäärä vaihteli eri numeroissa 4400-4600:n välillä. Loppuvuoden 2023 osoitetietojen perusteella Autismi-lehti lähetettiin 4371 osoitteeseen. Lehtitilauksia oli 321.

Lehden teemat:

- 1/2023 Aineksia hyvinvointiin
- 2/2023 Käypä tuki
- 3/2023 Ääni lapsille ja nuorille
- 4/2023 Elämän mutkat

Jokaisessa lehdessä julkaistiin teeman mukaisia juttua ja myös erilaisia artikkelikokonaisuuksia esimerkiksi Käypä hoito -suosituksesta, työllisyydestä ja hyväksikäytöstä. Näissä jutuissa pääkirjoituksen yhteydessä oli myös asiantuntijakommentteja ja faktalaatikoita.

Lehdessä on jatkettu tutkimustiedon, samoin henkilötarinoiden ja ammattilaisten asiantuntijakirjoitusten julkaisemista. Kokemusääni-palstalla julkaistaan autismikirjon ihmisten omia kirjoituksia. Viime vuonna lehteen oli mahdollisuus tilata muutamia artikkeleita freelance-toimittajilta. Jäsenlehtenä jokaisessa Autismi-lehden numerossa on julkaistu myös jäsenyhdistysten kirjoituksia.

Autismi-lehdessä ilmestyneitä juttuja julkaistaan liiton verkkosivuilla ja niitä jaetaan myös liiton somekanavissa. Näin laajempi yleisö pääsee hyötymään lehtijutuissa olevasta tiedosta.

Vuonna 2023 toteutettiin Autismi-lehden lukijapalautekysely, johon vastasi 136 henkilöä. Vastajat antoivat lehdelle viiden pisteen asteikolla yleisarvosanan. Erityisesti kiinnostavat lukijoita henkilötarinat ja tutkimustieto. Vuoden aikana tuli lehdestä hyvää palautetta eri reittejä pitkin. Erityisesti sai kehuja kokemuskirjoitus ”Haastava käyttäytyminen, yksin ongelmissa” (1/2023). Palautteesta huomaa, että lehti on lukijoilleen tärkeä.

Vuonna 2023 lehden jakelukanavat monipuolistuivat. Lehti on saatavissa nyt myös EBSCO-tietokannassa ja ePress-palvelussa.

Autismi-lehden paino- ja postikustannukset ovat kasvaneet jatkuvasti. Myös jäseniä on tullut lisää, mikä lisää jakelukustannuksia. Samaan aikaan

vuonna 2023 mainostulot romahtivat ja lehti tekee merkittävää tappiota. Vuonna 2023 on pohdittu Autismi-lehden tulevaisuutta ja selvitetty myös muiden yhteistyöjärjestöjen tilannetta ja mahdollista yhteistyötä lehden osalta. Vuonna 2024 lehti ilmestyy totuttuun tapaan.

Palautetta lehdestä

”Eilen tipahti ensimmäinen lehti jäseneksi liittymisen jälkeen. Pitkästä aikaa lehti, jossa paljon lukemista.”

”Lehdessä on niin paljon minulle tärkeää luettavaa, jota voin hyödyntää työssäni työkaluina. Liian hyvä lehti!”

”Tulin antamaan palautetta heti luettuani lehden 1/2023 jutun ”Haastava käyttäytyminen, yksin ongelmissa”. Todella hieno puheenvuoro ja näkökulma! Autismikirjon nuoren äitinä tämä pisti ajattelemaan ja toivottavasti auttaa vielä oivaltamaan uusia tapoja olla nuorelle tukena.”

”Haluaisin antaa palautetta loistavasta Autismi-lehdestä. Kiitos siitä! Paljon tärkeää asiaa joka lehdestä. Uusimman 01/2023 numeron kokemusääni- juttu pysäytti. ”Haastava käyttäytyminen, yksin ongelmissa”. Itku ihan pääsi. Juttu ja ääni kosketti. Syvältä. Kokemusääni ja kokemusasiantuntijat ovat niin tärkeitä ymmärryksen lisäämisessä. Kiitos!!!!”

Verkkosivut

Autismiliiton verkkosivuja ylläpidettiin ja päivitettiin säännöllisesti. Ajankohtaista-palstalle lisääntyi uutena sisältömuotona blogi. Myös eAutismi-projektille sekä koulutustoiminnalle luotiin omat alisivunsa. Suurin rakenteellinen uudistus oli haitarilohkon lisääminen sivustolle, joka paransi huomattavasti tekstien jäsentelyä ja lisäsi näin sivuston saavutettavuutta.

Vuonna 2023 Autismiliiton sivustolla (www.autismiliitto.fi) oli yli 436 000 käyttäjää (Taulukko 6), joka oli reilun parinsadan prosenttiyksikön lisäys verrattuna edellisvuoteen. Huomattava käyttäjämäärän kasvu johtuu siitä, että vuosi 2023 oli

Viestintäkanava	2019	2020	2021	2022	2023	Muutos vuoteen 2022
Uutiskirjeen tilaajat	2722	3026	3518	3651	4187	+ 12,8 %
Verkkosivujen kävijät	376 586	368 952	480 085	252 418	436 000	+234 %
Seuraajat Twitterissä	3200	3612	4039	4411	4445	+0,8 %
Seuraajat Facebookissa	9864	11 718	15 631	17 953	19 720	+9 %
Seuraajat Instagramissa	1602	2875	4815	6054	8903	+32 %
Youtuben tilaajat	468	821	1184	1491	1813	+17,8 %

Taulukko 6: viestinnän tilastoja 2019-2023

sivoustouudistuksen jälkeen ensimmäinen, jolta saimme yhtenäistä dataa. Tähän pohjalukuun voi verrata tulevana vuosina.

Ylivoimaisesti suurin enemmistö löytää Autismiliiton sivuille hakukoneen kautta. Toiseksi eniten tullaan sivustolle syöttämällä suora linkki. Kolmanneksi levinnein tapa tulla Autismiliiton sivuille on sosiaalisessa mediassa olevan linkin kautta.

Suosituin laskeutumissivu Autismiliiton sivustolla on Diagnosointi, seuraavaksi tulee Perustietoa autismista -sivu. Kolmanneksi suosituin sivu on äärimmäisen vaatimusten välttelyn (EDA/PDA) tietosivu.

Sosiaalinen media

Autismiliiton sosiaalisen median kanavia päivitetään päivittäin ja seuraajamäärät näyttävät edelleen kasvutrendiä, vaikka kasvu on hieman hidastunut.

Facebookissa seuraajien määrä lisääntyi vuoden

2023 aikana 9 %. X:ssä (entinen Twitter) vuoden aikana seuraajia lisääntyi vain 0,8 %. Instagramissa vuoden 2023 loppuun mennessä liiton tiliä seurasi reilut 32 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Instagram onkin tällä hetkellä kanava, jossa seuraajien määrä kasvaa voimakkaimmin, samalla kun X-palvelussa seuraajamäärien kasvu on tyrehtynyt. X-palvelu näyttää maailmanlaajuisestikin kuihtumisen merkkejä. (Taulukko 6)

Sosiaalisen median kanavilla autismitietoisuuden viikon päivitykset keräsivät paljon lukijoita, mutta ylivoimaisesti suosituin päivitys koski yllättäen Kirjolla-sarjan Venla-ehdokkuutta vuoden parhaaksi sarjaksi. Kyseinen päivitys sai Facebookissa n. 30 000 näyttökertaa. Viiden suosituimman päivityksen joukossa oli myös Autismiliiton blogikirjoitus ”Tämä hulluus on saatava loppumaan”, jossa liitto otti kantaa autismikirjon nuorten palveluiden toimimattomuuteen. Päivitys keräsi Facebookissa noin 11 800 näyttökertaa.

Somekanavien päivittämisen ja keskustelun seuraamisen lisäksi ovat enenevässä määrin lisääntyneet myös yksityisviestit Instagram Directin ja

Messengerin kautta. Olemme pyrkineet vastaamaan viesteihin säännöllisesti.

Vuonna 2023 päivitimme saadun palautteen pohjalta Autismiliiton sosiaalisen median turvallisemman tilan pelisäännöt, jotka löytyvät nyt myös liiton verkkosivuilta.

Autismiliiton YouTube-kanavalla oli vuoden 2023 aikana 63 482 katselua. Niistä erottui useampi suosittu video: lapsistrategian autismioppaan yhteydessä valmistunut vanhempien videosarjasta Lapsellani on autismi (2564 katselukertaa), sekä marraskuussa pidetyn koulukäymättömyyttä käsittelevän webinaarin tallenne (1571 katselua), joka oli katsottavissa rajatun ajan webinaarin jälkeen.

Uutiskirjeet

Vuoden 2023 aikana lähetimme Mailchimp-uutiskirjepalvelun kautta kuusi uutiskirjettä, joiden keskimääräinen avaamisprosentti oli yli 40%.

Jokaisessa uutiskirjeessä tuodaan esiin liiton toimintaa, muun muassa vertais- ja kokemusasiantuntijatoimintaa, vaikuttamisasioita, materiaaleja sekä tulevia tapahtumia. Uutiskirjeen tilausmahdollisuus on liitetty osaksi liiton kysely- ja tapahtumien ilmoittautumislomakkeita ja tilaajamäärät ovat kasvaneet tasaisesti. Vuoden lopussa uutiskirjetilaajia oli 4187, joka on 12,8 % enemmän edellisvuoteen verrattuna. (Taulukko 6)

Sidosryhmäkyselyssä 94% vastaajista oli sitä mieltä, että Autismiliitto on lisännyt tietoa autismikirjosta ja autismikirjon ihmisten tarpeista.

#100järjestötekoa #OnneksiOnJoku

Mediaviestintä

Vuonna 2023 medialta tuli yhteydenottoja enemmän kuin ikinä aiemmin. Haettiin tietoa tai kommenttia liiton työntekijöiltä, etsittiin autismikirjoon kuuluvia haastateltavia tai kerättiin juttuaiheeseen liittyviä taustatietoja.

Eri mediat olivat Autismiliittoon yhteydessä 58 otteeseen (vrt. 22 kertaa vuonna 2022). Näistä meillä on tiedossa ainakin 40 toteutunutta juttua. Juttujen joukossa on paljon kokemusasiantuntija-haastatteluja.

Teemoista kiinnosti toimittajia eniten tyttöjen ja naisten autismikirjo, äärimmäinen vaatimusten välttely, vammaispalvelulaki, työllistyminen ja työelämä sekä maskaaminen. Mediaa kiinnostivat myös lasten ja perheiden kohtaamat ennakkoluulot ja syrjintä, koulunkäynti, opiskelu, diagnoosien lisääntyminen, autismikirjon ihmisten kohtaminen terveydenhuollossa, kiinnipitotilanteet autismikirjon ihmisten näkökulmasta, autismikoirat, työllistyminen, Kirjolla-sarja, ikääntyminen, opiskelu ja stimmaaminen.

Vuonna 2023 julkaistuja juttuja, joiden tekemisessä Autismiliitto oli mukana

- ▶ **10.2.** [26-vuotias Mira Kinnala voi olla päiviä syömättä, koska hän pelkää ruokaa](#), Yle
- ▶ **14.3.** [Siinä sivussa](#), Ilta-Sanomat
- ▶ **27.3.** [Topi Borg on minuutilleen aikataulussa oleva ihminen, joka oppi japanin kielen katselemalla animesarjoja](#), Yle
- ▶ **30.3.** [Lappeenrantalainen Aurora Repo oli aina outolintu, joka kulki omia polkujaan – 46-vuotiaana hänellä diagnosoitiin Aspergerin oireyhtymä, mikä selitti yhtäkkiä kaiken](#), Keskuomalainen
- ▶ **1.4.** [Oululaiselle Heikki Ojalalle autismidiagnoosi tuli täytenä yllätyksenä, mutta lopulta se oli helpotus: ”Ajattelin ensin, että en ole mikään kehitysvammainen”](#), Kaleva
- ▶ **13.4.** [Erityiset aivot](#), Me Naiset

- ▶ [19.4. Autismikirjon häiriötä diagnosoidaan aikaisempaa enemmän – uudet suositukset yhdenmukaistavat käytäntöjä](#), Super-lehti
- ▶ [26.4. Kirjolla-sarja nosti esiin autistien työllistymisvaikeudet, mutta ainakin yksi ala vetää ja koettaa kehittyä](#), Yle
- ▶ [28.4. Tästä syystä autismikirjon diagnoosi voi olla aikuiselle helpotus: ”Ominaisuudet ovat ihmisellä varhaisista vuosista ihan viimeisiin henkosiin saakka”](#), Aamulehti
- ▶ [3.5. Se olikin Asperger](#), Helsingin Sanomat
- ▶ [7.5. Äidillä suuri huoli kortilta ajelevasta autismikirjon pojastaan, joka yhteiskunnan mukaan ei ole tarpeeksi vaaraksi itselleen ja muille – ”Hän seilaa”](#), Länsi-Savo
- ▶ [21.5. Asperger-diagnoosia ei voi enää saada – tilalla on nyt toinen luokitus](#), Anna
- ▶ [26.5. Autismin kirjo kiinnostaa](#), Radio Suomen Päivä -lähetys
- ▶ [1.6. Autismi aikuisella: Elise on edennyt uralaan apulaisrehtoriksi – ”Olen valinnut tietoisesti perheen sijaan työn, jossa tiedän olevani hyvä”](#), Anna
- ▶ [4.6. Uusi normaali](#), Helsingin Sanomat
- ▶ [5.6. Diagnoosina PDA](#), Lapsen Maailma
- ▶ [Kesäkuu, Kahden maailman ihmisiä](#), Lastu
- ▶ [6.7. Naamion takana](#), Ilta-Sanomat
- ▶ [7.7. Maskaus on karhunpalvelus neurokirjon lapselle – ethän patista siihen? Haitallinen tapa vaikuttaa merkittävästi itsetuntoon](#), KaksPlus
- ▶ [12.8. Sanooko lapsi kaikkeen ei? PDA voi saada hänet kieltäytymään kaikesta, koska valintojen tekeminen ahdistaa](#), KaksPlus
- ▶ [18.8. Janne Niinikorven tytär jäi ilman oppivelvollisuuslain takaamaa opiskelupaikkaa – Vain puolet erityistä tukea vaativista nuorista hakijoista pääsi Spesiaan](#), Turun Sanomat
- ▶ [20.8. Liikaa vaadittu](#), Helsingin Sanomat
- ▶ [25.8. Saija ihmetteli vuosia, miksi arki lapsen kanssa ei toiminut millään – lopulta poika sai diagnoosin, jonka vain harva tuntee](#), Kaksplus

- ▶ [28.8. Kun kumppanilta ei voi vaatia mitään – PDA-piirteet saavat kieltäytymään kaikista pyynnöistä: ”Välttelee myös itselleen tärkeitä asioita”](#), MTV Uutiset
- ▶ [26.9. Vammaispalvelulain lykkäys jakaa vammaisjärjestöjä – osa ei halua liian laajaa lakia, koska ”voittaako sitten kukaan”](#), Helsingin Sanomat
- ▶ [29.9. Varför dröjer stödet till barn med adhd? – ”Det kan hända att livet förstörs på två år”](#), Hufvudstadsbladet
- ▶ [2.10. ”Kaikki luulivat, että minulla oli kavereita, kun olin niin puhelias” – Johanna Vuori-Karvia sai diagnoosin erilaisuutensa syystä vasta nelikymppisenä](#), Kaleva
- ▶ [26.10. Miksi kukaan ei auta?](#) Yle
- ▶ [13.11. Tutkija: Lääkärin ja hoitajien stereotyyppiset käsitykset autisteista voivat vaikuttaa siihen, ettei heitä oteta tosissaan](#), Yle
- ▶ [28.11. Autismikirjon häiriötä osataan nyt diagnosoida paremmin kuin ennen – sukupuolten välillä eroja autismikirjon piirteissä](#), STT
- ▶ [20.12. Kun kukaan ei auta](#), Ilta-Sanomat

Omat aiheet

Autismiliitto käyttää STT-tiedotejulkaisupalvelua. Vuoden 2023 aikana lähetimme 2 lehdistötiedotetta, toisen Autismin talvipäivien ja toisen autistitietoisuuden viikon puitteissa.

- ▶ [8.2. Autismikirjon Käypä hoito -suositus toiuuden käytännön suositusten tekemiseen](#)
- ▶ [27.3. Autismikirjon ihmisiin kohdistuva kaltoinkohtelu pitää saada loppumaan](#)

Tiedotteiden avausprosentti oli 29 %. Autismin talvipäivien yhteydessä lähetettiin valikoituihin lehtiin juttuvinkki Turussa järjestettävistä Autismin talvipäivistä ja sen ohjelmanostoista (ARFID-syömishäiriö, Käypä hoito -suositus). Vinkkiin tarttui Turun Sanomat, joka teki jutun Käypä hoito -suosituksesta.

Mielipidekirjoitukset

Lähetimme vuoden aikana 8 mielipidekirjoitusta. Niistä neljä julkaistiin Helsingin Sanomissa, loput neljä julkaistiin kymmenessä paikallislehdessä. Mielipidekirjoituksissa otettiin kantaa muun muassa neurokirjon toimenpideohjelman tarpeellisuuteen, vammaispalvelulakiin, oppimisen tukeen ja Kelan neuropsykiatrisen kuntoutuksen rahoitukseen.

- ▶ **Huhtikuu**, [Autismikirjon ihmisten kaltoin-kohtelu pitää saada loppumaan](#) Julkaistu Turun Sanomissa, Kymen Sanomissa, Kalevassa.
- ▶ **11.4.** [Kehitysvammaisten ja autismikirjon ihmisten kaltoin-kohtelu on lopetettava](#), Yhteinen kirjoitus Kehitysvammaliiton ja Tukiliiton kanssa. Julkaistu Helsingin Sanomissa.
- ▶ **17.4.** [Suomeen tarvitaan kansallinen neurokirjon toimenpideohjelma](#) Yhteinen kirjoitus ADHD-liiton ja Aivoliiton kanssa. Julkaistu Helsingin Sanomissa.
- ▶ **29.4.** [Säästö oppimisen ja koulunkäynnin tuesta on lyhytnäköistä](#) Yhteinen kirjoitus ADHD-liiton kanssa. Julkaistu Keski-suomalaisessa.
- ▶ **1.6.** [Jokaisella neurokirjolla olevalla lapsella on oikeus kuntoutukseen](#) Yhteinen kirjoitus ADHD-liiton ja Aivoliiton kanssa. Julkaistu Helsingin Sanomissa.

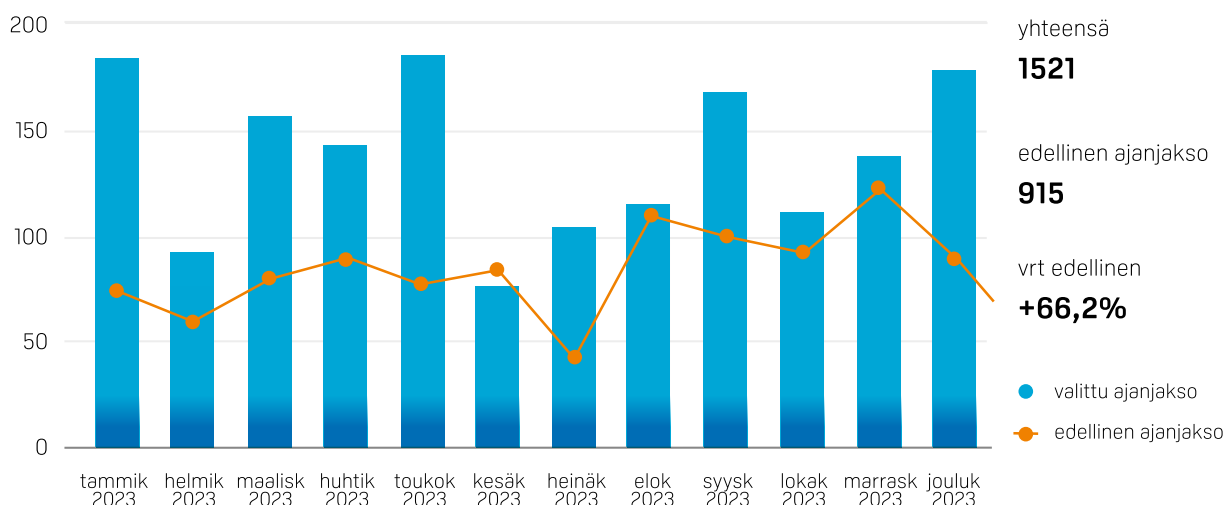
- ▶ **16.10.** [Autismiliitto vastaa aluevaltuutetulle: Kelan lisärahoitus neurokirjon lasten ja nuorten kuntoutukseen ei korvaa vammaispalvelulain lykkäämistä](#) Julkaistu Aamulehdessä.
- ▶ **13.11.** [Kelan lisärahoitus ei korvaa vammaispalvelulain lykkäämistä](#) Julkaistu Helsingin Sanomissa.
- ▶ **Marraskuu**, [Autismikirjon lasten tarpeet tulee vihdoin huomioida koulussa](#) Julkaistu Lapin Kansassa, Hämeen Sanomissa, Etelä-Suomen Sanomissa, Kymen Sanomissa ja Kalevassa

Mediaseuranta

Autismiliitto seuraa autismiin ja Autismiliittoon liittyvää keskustelua mediassa. Autismikirjo ja laajemmin neurovähemmistö olivat mediassa poikkeuksellisen paljon esillä. Retrieverin mediaseurannan mukaan vuonna 2023 autismiin ja Autismiliittoon liittyvillä hakusanoilla löytyi verkkomediassa 1521 osumaa (+66 % verrattuna vuoteen 2022). (Pylväsdiagrammi) Autismi-sanaan liittyvä hakuprofiili sai suurimman osumamäärän. Se mainittiin toimituksellisessa mediassa vuoden 2023 aikana 1 469 kertaa. Suurin osa artikkeleista julkaistiin lähteessä YLE.

Näitä hakusanoja sisältävien artikkeleiden potentiaalinen yleisö Retrieverin arvion mukaan on yhteensä noin 173 miljoonaa lukijaa.

Medianäkyvyyden määrä 1.1.2023–31.12.2023

Pylväsdiagrammi: medianäkyvyys hakuprofiileilla Autismiliitto ja autismi, vuoden 2022 ja 2023 vertailu

Kampanjat

Autismitietoisuuden viikko

27.3.-2.4.2023 – Ei riitä

Autismitietoisuuden viikon kampanjalla halusimme tuoda esiin rakenteellisia ja asenteellisia kipukohtia ja herättää niistä keskustelua. Autismliitto julkaisi autismitietoisuuden viikolla kuvittaja Netta Lehtolan kuvasarjan #EiRiitä-aiheesta. Somekampanjassa julkaisimme 50 suunniteltua päivitystä. Niiden joukossa olivat myös Kirjolla-sarjan markkinointipäivitykset.

Somekanavilla (Instagram, Facebook, X) kampanjan päivitykset saivat yhteensä 33 500 tykkäystä ja Instagramissa ja Facebookissa päivityksiämme kommentoitiin 737 otteeseen. Facebookissa ja X:ssä päivityksiämme jaettiin eteenpäin 1802 kertaa. Kampanjan aikana somekanavillemme lisääntyi runsaasti uusia seuraajia: Facebookissa +529 seuraajaa, Instagramissa +1134 seuraajaa, X:ssä +28 seuraajaa.

Mediatiedotteen julkaisun jälkeen saimme lukuisia median yhteydenottoja ja annoimme haastatteluja. Muun muassa toiminnanjohtaja Satu Taiveaho vieraili yhdessä kokemusasiantuntijan kanssa MTV:n Huomenta Suomi -ohjelmassa.

Autismliitto järjesti autismitietoisuuden viikolla kolme webinaaria.

- ▶ 28.3. **Kaiken ikää neurokirjolla – yhdenvertainen ja kaikille sopiva työelämä.** 300 osallistujaa.
- ▶ 29.3. **#EiRiitä – tarinoita arjesta ja keskustelua autismikirjosta.** Parhaimmillaan 98 osallistujaa Zoomissa. Webinaaritalennetta YouTubessa katsottiin viikon aikana 263.
- ▶ 30.3. **Autismikirjon lapset ja nuoret.** Parhaimmillaan 210 osallistujaa Zoomissa. Webinaaritalennetta YouTubessa katsottiin viikon aikana 968 kertaa.

Keräsimme tietoa myös jäsenyhdistysten ja muiden tahojen tapahtumista, joista jaoimme tietoa verkkosivuillamme ja sosiaalisessa mediassa. Tapahtumia ilmoitettiin yhteensä 14.

Eduskuntavaalikampanja kolmikannassa

6.-26.3.2023

Eduskuntavaalikampanja toteutettiin yhteistyössä ADHD-liiton ja Aivoliiton kanssa sosiaalisen median kanavissa. Liitoilla oli yhteinen vaaliohjelma, joista tehtiin nostoja yhteisellä ilmeellä. Päivityksiä tehtiin 15 päivänä, yksi päivitys päivässä. Eduskuntavaali- ja hallitusohjelmatavoitteisiin liittyvät

julkaisut saivat yhteensä noin 9 000 tykkäystä Autismiliiton kanavissa.

Somekampanja järjestöjen rahoituksen turvaamiseksi 17.-22.5.2023

Eduskuntavaalien jälkeisissä hallitusneuvotteluisa sote -järjestöjen rahoitus oli leikkauslistalla. SOSTE ry pyysi jäsenjärjestöjään mukaan vaikuttamistalkoisiin, joissa nostettiin esiin järjestöjen työn tärkeyttä tunnisteilla #100järjestötekoa #OnneksiOnJoku

Kampanjan puitteissa Autismiliitto julkaisi verkkosivuillaan tekstin Onneksi on joku – järjestöjen rahoitus on turvattava. Lisäksi julkaisimme sosiaalisessa mediassa kuusi nostoa verkossa julkaistusta tekstistämme.

Yhdistystoiminnan juhannuskalenteri

Kesäkuussa toteutettiin jälleen kerran juhannuskalenteri, jossa nostetaan esiin jäsenyhdistysten toimintaa.

Vertais- ja kokemustoiminnan joulukalenteri

Joulukuussa 2023 toteutui jo perinteeksi muodostunut vertais- ja kokemustoiminnan joulukalenteri. Joka aamu avautui uusi luokku. Kalenterin teemana oli tällä kertaa vertaisuus.

Osallistuminen muiden tahojen kampanjoihin

Autismiliitto osallistui muiden organisaatioiden järjestämiin kampanjoihin jakamalla niiden tuottamia materiaaleja tai julkaisemalla omia materiaaleja kampanjan viestillä.

- ▶ **Kansainvälinen epilepsiapäivä**, 13.2.
- ▶ **Kuntoutusviikko**, 29.5.–2.6. (Kuntoutussäätiö)
Osallistuimme kuntoutusviikkoon tekemällä liiton somekanavissa 10 eri kuntoutusaiheista päivitystä: jaoimme mm. lainauksia liiton kuntoutuskannanotosta sekä Autismi-lehdessä julkaistuja henkilötarinoita.
- ▶ **Puhevammaisten viikko**, 2.-8.10.2023 (Tikoteekki, Kehitysvammaliitto)
- ▶ **Osaaminen näkyviin -viikko**, 2.-8.10.2023 (Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden

palvelukeskus Jotpa)

- ▶ **Lukiviikko, 2.-8.10.2023**
(Erialaisten oppijoiden liitto, Hero)
- ▶ **Euroopan omaishoitajien päivä** 6.10.,
teemana työn ja omaishoidon
yhteensovittaminen
- ▶ **ADHD-viikko**, 9.–13.10. (ADHD-liitto)
- ▶ **Lapsen oikeuksien viikko**, 20.–26.11.
(Lastensuojelun Keskusliitto). Kampanjapäivitysten lisäksi Autismiliiton, Tukiliiton ja Kehitysvammaliiton ry:n yhteistyössä järjestettiin teemaviikon puitteissa webinaari ”Jaksamisesta ja pärjäämisestä kohti mielen hyvinvointia”
- ▶ **Omaishoitajien viikko**, 27.11.–3.12.
(Suomen Omaishoidon verkosto, Omaishoitajaliitto).

Vuoden vapaaehtoinen 2023

Vuonna 2023 Vuoden vapaaehtoisen haussa saatiin yhteensä 10 ehdotusta 9 ehdokkaasta. Vuoden vapaaehtoiseksi valittiin **Mirza Antunes PAUT** ry:stä. Vuoden vapaaehtoisen nimi ja juttu vuoden vapaaehtoisesta julkaistiin 5.12. vapaaehtoisten päivänä.

Vuoden vapaaehtoinen Mirza Antunes PAUT ry:stä.
Kuva: Mirza Antunes

Ehdokkaita lähettäneiden joukosta arvottiin kaksi henkilöä, joille lähetettiin 30 € S-ryhmän lahjakortti.

Autismiliiton kuukauden nostot

Autismiliitto julkaisee kuukausittain nostoja toiminnastaan. Tällä tavalla pyritään tekemään liiton toimintaa läpinäkyvämmäksi ja liiton toimintamuotoja tutummaksi. Vuonna 2023 liitto julkaisi 11 kuukauden nostoa. Kuukauden nostoja on julkaistu maaliskuusta 2021 alkaen.

Julkaisut

Vuonna 2023 ilmestyi Autismiliitolla uusi opas: **Autismikirjo ja parisuhde**. Lisäksi saimme takaisin sähköiseen jakeluun Autismikirjon aikuisten palveluohjauksen oppaan ja teetimme markkinointiesitteen liiton koulutustoiminnalle.

Esitevaraston täydennys 2023

- ▶ Autismikirjon ja parisuhde, 2500 kpl
- ▶ Autismiliitto ry, 1500 kpl
- ▶ Mikä ihmeen autismikirjo, 2000 kpl
- ▶ Sisarus ja autismikirjo, 1500 kpl
- ▶ Autismikirjo nuoruusiässä (16 sivua), 1500 kpl
- ▶ Autismikirjon lapsi leikki-iässä, 1500 kpl
- ▶ Autismikirjon lapsi kouluiässä, 2000 kpl
- ▶ Autismikirjon ensiopus perheille, 2500 kpl
- ▶ Kokemusasiantuntijatoiminnan kortti, 2500 kpl
- ▶ Koulutustoiminnan postikortti, 3000 kpl

Tilaukset ja palvelut

- ▶ Netta Lehtolan kuvitukset (7 kpl)
Autismitietoisuuden viikolle aiheella #EiRiitä.
- ▶ Talvipäivien tallenteet (2 kpl) tekstityksineen
- ▶ Koulutustoiminnan visuaalinen ilme, logo ja markkinointimateriaalien pohjat printtiin sekä sosiaaliseen mediaan.
- ▶ Adobe Stock -kuvapankki tiimeille vuodeksi
- ▶ Vertais- ja kokemustoiminnan roll upit (1 kpl 85x200, 2 kpl A3-koko)

7. eAUTISMI -PROJEKTI

Autismikirjon nuorten on usein vaikea tunnistaa ja ilmaista omia tarpeitaan jokapäiväisessä elämässään, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa, opintojen yhteydessä ja erilaisissa toimintaympäristöissä. Nuorten lähi-ihmisillä ei aina ole riittävästi tietoa autismista eikä välineitä tuen tarpeiden tunnistamisen ja ilmaisun tukemiseen. eAutismi-hankkeen tarkoituksena on psykoedukatiivisen verkkosisällön suunnittelu ja toteuttaminen autismikirjon nuorille ja nuorille aikuisille (14–28 v.) itsetuntemuksen ja itseymmärryksen lisäämiseksi. Verkkosisältö rakentuu yhteiskehittämällä kohderyhmän kanssa palvelumuotoilun keinoin. Verkkosisällön tavoitteena on auttaa autismikirjon nuorta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia tuen tarpeitaan, löytämään vahvuuksiaan sekä tunnistamaan omia autismiin liittyviä piirteitä.

Verkkosivusto toimii itsenäisesti toteutettavana kokonaisuutena ja sitä voi suorittaa ohjatusti lähi-ihmisten kanssa tai ammattihenkilön tukemana. Verkkosisällöllä hyödynnetään myös kokemus- ja vertaisosaamista, joka syventää autismitietoa henkilökohtaisen kokemuksen tasolle.

eAutismi on 2-vuotinen STEA:n avustuksella toteutettava projekti. Projektiin on palkattu kaksi työntekijää: projektipäällikkö ja projektisuunnitte-

lija. Projektipäällikkö aloitti projektissa 1.3.2023 ja suunnittelija 15.8.2023. Projektin käynnistäminen on sujunut hyvin ja edennyt aikataulussa. Projektisuunnitelma projektille laadittiin kevään 2023 aikana ja se tarkentui syksyn kuluessa. Projektia toteutetaan toimintatutkimuksen menetelmin ja palvelumuotoilua apuna käyttäen.

Toimintatutkimus

Toimintatutkimus on tutkimusmenetelmä, joka yhdistää tutkimuksen ja käytännön toiminnan. Sen tavoitteena on paitsi tutkia ja ymmärtää tiettyä ilmiötä myös vaikuttaa siihen käytännön tasolla. Toisin sanoen toimintatutkimus pyrkii ratkaisemaan ongelmia tai kehittämään toimintaa samanaikaisesti tutkimuksen kanssa. Toimintatutkimus soveltuu erityisen hyvin tilanteisiin, joissa pyritään ymmärtämään ja parantamaan monimutkaisia käytäntöjä, kuten organisaatioiden toimintaa tai yhteisöjen vuorovaikutusta. Se tarjoaa mahdollisuuden yhdistää tieteellinen tutkimus ja käytännön sovellukset, mikä tekee siitä tehokkaan työkalun monenlaisten ongelmien ratkaisemiseen ja toiminnan kehittämiseen.

Palvelumuotoilu

Palvelumuotoilu on lähestymistapa, joka keskittyy palveluiden kokemuksen ja käytettävyyden parantamiseen. Se on monitieteellinen mene-

telmä, joka yhdistää liiketalouden, suunnittelun, psykologian ja muita aloja tarjoamaan käyttäjille entistä parempia ja tehokkaampia palveluita. Palvelumuotoilu pyrkii ymmärtämään käyttäjien tarpeita ja tavoitteita syvällisesti, jotta palvelut voivat vastata näihin tarpeisiin mahdollisimman hyvin. Palvelumuotoilu soveltuu erityisen hyvin tilanteisiin, joissa halutaan parantaa asiakaskokemusta, kehittää uusia palveluita tai ratkaista monimutkaisia ongelmia, joissa käyttäjän näkökulma on keskeinen. Menetelmää käytetään laajasti eri aloilla, kuten liike-elämässä, julkisella sektorilla ja sosiaalisissa innovaatioissa.

Ensimmäinen toimintavuosi

Projektin toteutus aloitettiin tiedonhankinnalla eri puolilla maailmaa ja Suomessa julkaistuista psykoedukatiivisista sovelluksista sekä palvelumuotoilun toteuttamisesta vastaavanlaisissa hankkeissa. Maailmalta ei löytynyt kovinkaan montaa vastaavaa hanketta. Lähimmäksi pääsi Ruotsin Autismiliiton (Autism Sverige) toteuttama verkkosivusto, jonka ideaa hyödynnettiin hankkeen lähtökohtana.

Kevään aikana koottiin myös hankkeen ohjausryhmä, joka koostui nuorten ja autismikirjon henkilöiden kanssa työskentelevistä ammattilaisista sekä kokemusasiantuntijasta.

Ohjausryhmän kokoonpano: Satu Häkkinen (neuropsykologi Satu Häkkinen), Maija Hansen (Pelastakaa Lapset ry.), Reetta Tourunen (kokeustoimija), Marika Mäkinen (Spesia), Hanna Hannukainen (SAMK) Johanna Kronstedt (Sekaisin-kollektiivi), Satu Taiveaho (Autismiliitto). Syksyllä aloittavan ensimmäisen kehittäjäryhmän rekrytointi aloitettiin myös kevään aikana. Samoin valittiin verkkosivuston tuottajaksi Poutapilvi, joka vastaa myös Autismiliiton verkkosivuston toteuttamisesta. Tällä haluttiin turvata se, että verkkosisältö on osa liiton verkkosisältöä ja myös säilyy sellaisena hankkeen jälkeen.

Ohjausryhmä kokoontui vuoden 2023 aikana 11.5, 19.9, 1.11. Lokakuuksi suunniteltu tapaaminen jouduttiin perumaan päällekkäisyyksien takia. Ohjausryhmän tapaamisista laadittiin kirjallinen kooste, joka toimitettiin jäsenille tapaamisten jälkeen.

Suoraa puhetta autismista -podcast

Hankkeen markkinoinnin edistämiseksi verkkosivuston sisällön tuottamisen aikana päätettiin podcast -sarjan toteuttamisesta, joka antaisi äänen autismikirjon nuorten ja nuorten aikuisten kokemuksille. Podcastin juontajaksi pyydettiin Ilkka Aaltoa. Ilkka Aalto on pitkän linjan kokemustoimija Autismiliitossa. Vuosien varrella hän on ollut mukana kehittämässä liiton kokemusasiantuntijakoulutusta ja toiminut kokemusasiantuntijoiden mentorina. Podcast-sarjan nimeksi valikoitui ”Suoraa puhetta autismista” ja tavoitteena oli antaa ääni autismikirjoon liittyville kokemuksille, keskusteluille ja ilmiöille. Podcastia päätettiin toteuttaa kerran kuukaudessa julkaistavalla jaksolla. Podcast julkaistiin syksyn 2023 aikana neljä kertaa. (Taulukko 7)

Osa	Nimi	kuuntelukerrat
1	Kun sain diagnoosin	598
2	Aistit- joskus liikaa toisinaan liian vähän. Harvemmin sopivasti	500
3	Lapsen autismi vanhemman silmin	279
4	Kun autismi ei olekaan ainoa diagnoosi	193

Taulukko 7: Suoraa puhetta autismista jaksot ja kuuntelukerrat

Päivämäärä	Osallistuja	Läsnä paikan päällä	Etäyhteyden kautta
26.8.2023	9	3	6
16.9.2023	9	2	6
4.11.2023	9	6	2

Taulukko 8: Ensimmäisen kehittäjäryhmän tapaamiset, eAutismi-projekti

Verkkosivuston kehittäminen

Palvelumuotoilun käyttö oli valikoitunut keinoksi verkkosivuston sisällön tuottamiseen ja myöhemmin sen teknisen toteutuksen kohdentamiseen. Suunnittelija aloitti työnsä elokuussa 2023 ja hänen työpanostaan hyödynnetään hankkeessa laajasti, mutta erityisesti verkkosivujen kehittämisessä ja hankkeen visuaalisen ilmeen sekä markkinoinnin suhteen. Erityisenä voimavarana hankkeelle on myös suunnittelijan omakohtaiset kokemukset autismikirjon ihmisenä.

Alun perin hankkeeseen suunniteltiin kolmea kehittäjäryhmää. Lopulta ryhmiä saatiin kasaan kaksi, ja ns. kolmannen ryhmän kokemustieto saatiin hankittua yksilöhaastatteluilla ja myöhemmin avautuneella Webropol-pohjaisella verkkokyselyllä. Projektin aikana kirkastui se, että myös vahvaa tukea tarvitsevat autismikirjon henkilöt hyötyisivät heidän tarpeisiinsa suunnitellusta ja rakennetusta verkkosivustosta.

Kehittäjäryhmät

Hankkeen ensimmäinen kehittäjäryhmä rekrytoitiin kevään ja alkukesän aikana suurimmaksi osaksi liiton nuorista kokemustoimijoista. Ryhmän kokoontumiskertoja suunniteltiin järjestettäväksi kolmena lauantaina syksyn 2023 kuluessa (Taulukko 8) ja ennen ryhmän käynnistystä tulevilta kehittäjiltä kysyttiin kokemuksia erilaisista sovelluksista, niiden käytettävyydestä sekä ennen kaikkea siitä autismiin liittyvästä tiedosta, jota verkon kautta olivat löytäneet. Kehittäjäryhmän

tapaamisiin oli mahdollisuus osallistua paikan päällä, mutta aina myös verkon välityksellä.

Ensimmäinen ryhmätapaaminen järjestettiin hybridinä Autismiliiton Helsingin toimistolla ja verkossa. Ensimmäinen tapaaminen käytettiin lähes kokonaan ennakkokysymysten purkuun.

Ennakkokysymykset:

- ▶ Millaista hyvää autismiin liittyvää tietoa olet aikaisemmin saanut? Mikä siinä oli hyvää?
- ▶ Mistä sait tietää tuosta tiedonlähteestä? Miten löysit sen?
- ▶ Onko sinulla ollut tilanteita, jolloin et ole löytänyt sellaista tietoa, jota olisit tarvinnut?
- ▶ Kun sinulla on ollut huonoja kokemuksia liittyen autismitietoon, mikä niissä on ollut huonoa?
- ▶ Onko sinulla esimerkkiä tai kokemusta hyvin toimivasta verkkosovelluksesta, jonka tavoitteena olisi antaa tietoa jostain erityisestä kysymyksestä?

Lopuksi päädyttiin pohtimaan mahdollisten tietolähteiden löytymistä, mikä erottaa hyvän huonosta ja mikä saa paalaamaan takaisin samoihin tietolähteisiin. Ryhmän kokemuksissa päällimmäiseksi nousi sekä kokemustiedon merkitys itselle parhaiten kohdentuvan tiedon lähteenä että luotettavan tiedon merkitys. Ryhmässä painottui nuoruuteen liittyvä tarve samaistua nimenomaan toisen samaa kokeneen kokemuksiin.

Toinen ryhmätapaaminen järjestettiin hybridinä Autismiliiton Helsingin toimistolla ja verkossa. Toisessa ryhmätapaamisessa lähdettiin kartoittamaan kokemuksia autismiin liittyvistä tiedoista ja kokemuksista. Aihealueiksi pohdinnoille tuli piirteiden ja kokemusten ilmeneminen osa-alueilla:

- ▶ Aistit, keho ja kuormitus
- ▶ Suunnittelu ja organisointi
- ▶ Tavat ja kiinnostukset
- ▶ Vuorovaikutus ja kommunikaatio
- ▶ Muu aihepiiri

Keskustelu oli varsin vilkasta ja ihmisten kokemukset näistä alueista kerättiin lauseina, joita on tarkoitus käyttää verkkosivustolla linkkeinä ihmisten kokemusten ja autismiin liittyvän tiedon välillä.

Näiden kokemusten pohjalta kehitettiin kolmatta ja ryhmän viimeistä tapaamista varten visuaalinen piirrekartta:

Kolmas tapaaminen järjestettiin hybridinä Tampereella hotelli Scandic Stationissa ja verkossa. Tapaamisessa ryhmälle esiteltiin edellisten tapaamisten perusteella luotu piirrekartta ja tapaamisen aikana käytiin läpi ihmisten kokemuksia omista ja opituista ratkaisuista, jotka hyödyttivät arjessa. Kokemukset kirjattiin ja niitä käytetään verkkosivustolla tukemaan autismiin liittyvää tietoa. Ryhmä antoi palautteen näistä tapaamisista. Palautteen perusteella tapaamiset olivat olleet onnistuneita ja ryhmä oli toiminut myös vertais-tukea antavana. Sovittiin, että järjestetään vielä tapaaminen seuraavana syksynä verkkosivuston julkaisun jälkeen ja että muutamasta kehittäjäryhmään osallistuneesta tehdään vuonna 2024 juttu Autismi-lehteen.

Spesian kehittäjäryhmä koostui vahvaa tukea tarvitsevista autistikirjon henkilöistä omassa opiskeluryhmässään Spesian Jyväskylän toimipisteessä. Ryhmää päätettiin tavata vain kerran ja tapaamiseen osallistui myös ryhmän opettaja ja neljä koulunkäynnin ohjaajaa. Ryhmää varten alkuhaastattelukysymyksistä oli tehty selkoversio, joka mahdollisti kysymysten muokkaaminen kuvakirjoitukseksi ryhmätapaamisen yhteydessä.

Ennakkokysymykset:

- ▶ Kun tarvitset tietoa autismista mistä tai keneltä kysyt ja mitä teet?
- ▶ Onko tarvitsemiesi tietojen löytäminen helppoa vai vaikeaa? Kerro miksi.
- ▶ Millaiset tiedot olet havainnut hyödyllisimmiksi?
- ▶ Mikä ei ole auttanut?
- ▶ Nämä muokkaantuivat hieman vielä tapaamisen yhteydessä opettajien ja ohjaajien avustuksella kohderyhmän tarpeisiin.

Lopulliset kysymykset olivat:

- ▶ Oletko saanut haluamaasi tietoa autismista?
- ▶ Onko joku ihminen sanonut sinulle ilkeästi autismista?
- ▶ Kun tarvitset tietoa autismista, mitä teet?

- ▶ Kysytkö sitä esimerkiksi vanhemmiltasi, ohjaajaltasi, terapeutiltasi tai opettajaltasi?
- ▶ Käytätkö esimerkiksi TikTokia, Instagramia, Facebookia?
- ▶ Oletko löytänyt sieltä tietoa autismista? Pidätkö yhteyttä muihin autismitietäjien ihmisiin?
- ▶ Käytätkö siihen WhatsAppia, Zoomia Teamsia tai muuta?
- ▶ Onko sinulla jotain omia tapoja, jotka mielestäsi liittyvät autismiin?
- ▶ Onko sinulla jotain itsellesi tärkeää harrastusta tai muuta juttua, josta olet erityisen kiinnostunut?
- ▶ Onko joku sinun aisteistasi hyvin herkkä? Esimerkiksi kuulo, näkö, tunto, maku tai haju?
- ▶ Osaatko sanoa, miten autismi vaikuttaa elämääsi?
- ▶ Oletko joutunut hillitsemään itseäsi muiden ihmisten seurassa? (maskaaminen)
- ▶ Tämän ryhmän tapaamisen perusteella eAutismin selkosivuston aiheeksi ja sisällöksi kohdentui saavutettava autismiin liittyvä tieto.

Yksilöhaastattelut ja verkkokysely

Saatua kokemustietoa haluttiin täydentää puuttuneen toisen kehittäjäryhmän osalta yksilöhaastatteluilla ja verkkokyselyllä. Nämä noudattivat suurelta osin ensimmäisen kehittäjäryhmän sisältöjä. Haastatteluja tehtiin syksyn aikana neljä ja verkkokyselyyn vastasi 12 ihmistä. (Taulukko 9) Kyseiset osallistajat rekrytoitiin Autismiliiton vertais- ja kokemustoiminnan avustuksella. Heidän

Kehittämistyöhön osallistuneet v 2023	Osallistujat
Kehittäjäryhmän jäsenet	9
Spesian ryhmän jäsenet	10
Yksilöhaastattelut	4
verkkokyselyyn osallistuneet	12
Yhteensä	35

Taulukko 9: eAutismi-projektin kehittämistyöhön osallistuneet

kokemuksensa ja pohdintana olivat melko yhteneväisiä ensimmäiseltä kehittäjäryhmältä saadun tiedon kanssa.

Yhteenvetona vuoden 2023 toiminnasta voidaan todeta, että eAutismi -projekti eteni suunnitellusti ja sai arvokasta kokemustietoa autismitietäjien henkilöiltä. Projektin monipuolinen lähestymistapa mahdollistaa sekä laadukkaan verkkosisällön kehittämisen että markkinoinnin eri kanavissa.

8. YHTEENVETO

Neurokirjon ja autismikirjon asiat ovat nousseet viime vuosina yhä vahvemmin yhteiskunnalliseen keskusteluun. Voidaan sanoa yhteiskunnassa tapahtuneen neurokirjon asioihin ”herääminen”, asteittainen ymmärryksen vahvistuminen neurovähemmistön asioille. Autismikirjon asioilla oli paljon myötätuulta vuoden 2023 aikana.

Vaikuttaminen

Hallitusohjelmavaikuttaminen oli vuoden tärkeimpiä Autismiliiton vaikuttamistyön painostuksia. Autismiliiton tavoitteita huomioitiin hallitusohjelmatyössä merkittävällä tavalla. Hallitusohjelmaan saatiin sekä oppimisen tukeen sekä työelämään liittyviä tärkeitä kirjauksia, Kelan nepsy-kuntoutusmäärärahojen määräaikainen nosto sekä kirjaus neurokirjon lasten ja perheiden tarpeiden huomioimisesta yhteiskunnassa. Nämä olivat keskeisiä ja tärkeitä saavutuksia vuonna 2023.

Eduskuntaan vuonna 2022 perustettu Nepsy-verkosto jatkoi toimintaansa ja ryhmän sihteerinä toimi Autismiliitto. Nepsy-verkoston puheenjohtajisto ja muu verkosto olivat tärkeä kontakti liiton ja eduskunnan välillä. Verkosto on nostanut neurokirjon asiat eduskunnassa näkyvämmiin esiin. Autismiliiton henkilöstö on toiminut myös eduskunnan erilaisten oppijoiden sekä VA-MYT-ryhmässä aktiivisissa rooleissa.

Toimintavuonna eduskunnan käsittelyssä oli vammaispalvelulain uudistus, ns. Valas-laki, jonka käsittelyn yhteydessä eduskunnassa nostettiin usein esiin autismikirjon asiat. Hallituksen lykätessä lain voimaan astumista sekä avatessaan lain uudelleen käsittelyyn, syntyi eduskunnassa varsin aktiivista keskustelua, jonka yhteydessä autismikirjon asiat olivat poikkeuksellisen vahvassa roolissa.

Näkyvyys

Vuonna 2023 tätä vahvisti liiton pitkäjänteisen työn lisäksi muun muassa Ylellä esitetty Kirjolla-sarja. Sarjassa seurattiin neljän autismikirjolla olevan henkilön arkea. Sarja nosti autismiin liittyvät asiat yleisiin kahvipöytäkeskusteluihin. Sarja sai autismiyhteisössä osin ristiriitaisen vastaanoton, mutta pääosin sarja niitti myönteistä palautetta. Autismiliitolla oli mahdollisuus tehdä viestintäyhteistyötä sarjan tuottajien kanssa. Autismiliitto näkee sarjan roolin tärkeäksi, jotta autismikirjon asiat tulevat tutuiksi ns. suurelle yleisölle ja ne tiedostetaan yhteiskunnassa. Se on monella tavalla elinehto sille, että myös autismikirjon tarpeet tulevat yhä paremmin huomioituksi ja toteutetuksi yhteiskunnassa.

Olimme myös poikkeuksellisen aktiivisia mielipidekirjoitusten kirjoittamisessa ja median kiinnostus autismikirjon asioihin oli kasvavaa.

Henkilöstö

Toimintavuoden aikana henkilöstössä oli joitakin muutoksia ja siirtymisiä eri tehtäviin. Vertais- ja kokemustoiminnan päällikkö Elina Vienonen siirtyi toimivapaalle yhteistyöjärjestön määräaikaiseen tehtävään. Hänen tilalleen siirtyi Autismiliiton sisältä aiemmin järjestötyön tiimissä työskennellyt Katriina Siiskonen. Tämän seurauksena Katriinan sijaiseksi järjestötyön tiimiin palkattiin Jaana Anttila. Järjestötyön asiantuntijoista Marjo Häyry siirtyi myös työvapaalle ja taloudellisesta tilanteesta sekä rekrytointiviiveestä johtuen hänen sijaisensa rekrytoitiin aloittamaan työt vasta vuoden 2024 alussa. Tilanne edellytti loppuvuoden aikana järjestötyön asiantuntijatiimissä venymistä poikkeuksellisella tavalla. Pienessä työyhteisössä henkilöstövaihdokset vaikuttavat vahvasti sekä uuden henkilöstön perehdytys ottaa aikansa. Autismiliiton rekrytoinneissa on ollut paljon hakijoita ja tiimin kokoonpano on ollut mahdollista pitää asiantuntevana sekä osaamistaustaltaan monipuolisena.

Henkilöstölle alkoi säännöllinen työnohjaus ja ylimääräistä työnohjausta sekä työterveyspsykologin apua haettiin henkilöstöä erityisesti kuormittaviin tilanteisiin, kuten ABA-keskusteluun. Työmäärä on ollut kasvava viime vuosina, mutta henkilöstöresursseja ei ole saatu lisättyä, mikä aiheuttaa kuormitusta henkilökunnalle. Tehtävien priorisointia ja ennakoivuutta on tarpeen edelleen lisätä.

Tavoitteiden toteutuminen

Vuodelle asetetut tavoitteet toteutuivat pääosin erinomaisen hyvin. Liiton monipuolisella toiminnalla lisättiin autismitietoisuutta sekä autismi-myönteisyyttä yhteiskunnassa sekä edistettiin autismikirjon ihmisten oikeutta osallisuuteen elämän eri vaiheissa. Liiton toiminta tuki ja vahvisti myös jäsenyhdistyksiä.

Medianäkyvyys lisääntyi merkittävästi vuoden aikana.

Vaikuttamistoiminta oli erityisen aktiivista halli-

tusohjelmaan liittyen ja hallitusohjelmaan saatiin ensimmäistä kertaa selkeitä kirjauksia neurokirjon perheiden asemasta. Lainsäädännön osalta oli monia lakeja valmistelussa, joihin liitto antoi lausuntoja. Vammaispalvelulaki (ns. Valas-laki) oli edelleen koko vuoden aktiivisessa käsittelyssä. Vaikuttamistoiminnan painopisteenä oli se, että lakiin saatiin huomioitua sosiaalinen toimintakyky jo vuoden 2022 käsittelyssä. Tämän puolustaminen nousi keskeiseen asemaan vuonna 2023, kun lain toimeenpanoa lykättiin ja laki avattiin uudelleen valmisteluun muun muassa soveltamisalan osalta. Eduskuntakeskustelussa autismikirjon asiat nousivatkin poikkeuksellisen vahvasti esiin ja keskusteluissa nostettiin esimerkkeinä väliinputoamistilanteita, jotka koskevat juuri autismikirjolla olevia henkilöjä.

Autismiliitto on saanut asemansa vakiinnutettua yhä vahvemmin ja liitto kutsutaan kaikkiin keskeisiin pöytiin, joissa autismikirjon asioita käsitellään. Samalla tämä lisää työpainetta organisaatiossa, jonka henkilöstömäärää ei ole pystytty tarpeesta huolimatta kasvattamaan.

Yhteistyö jatkui tiiviinä ns. kolmikannan eli ADHD-liiton ja Aivoliiton kanssa sekä kehitysvammajärjestöjen kanssa. Kehitysvammajärjestöt kokoontuivat vuoden aikana usein viikoittain vaikuttajaryhmänä keskustelemaan Valas-lain tilanteesta ja vaikuttamistoimista asiassa. Yhteistyö oli erittäin toimivaa.

Vertais- ja kokemustoiminnassa tilausten määrä oli ennätyksellinen. Vertais- ja etenkin kokemustoiminnalle on edelleen kasvava tarve ja kysyntä. Vertais- ja kokemustoimintaa kehitettiin niin, että osa kokemusasiantuntijoista koulutettiin kokemusvaikuttajiksi (ns. KoVa-toiminta), jotta he saavat valmiudet vaikuttaa niin paikallisesti, alueellisesti kuin myös sisäisesti liiton toimintaan. Vertais- ja kokemustoiminnan koulutus hyväksyttiin myös oppilaitoksen opintopisteitä kerryttäväksi kokonaisuudeksi. Tämä kertoo siitä, että koulutuksella nähdään olevan vakiintunut ja laadukas taso.

Neuvontapalvelussa yhteydenottojen määrä kasvoi merkittävästi. Yhteydenottojen määrä on kasvanut vuodesta 2018 vuoteen 2023 522 yhteydenotolla eli muutosprosentti on liki 77 %. Tarve henkilöstön määrän kasvulle asiantuntijatiimissä on ilmeinen, jotta kasvavaan tarpeeseen kyettäisiin vastaamaan.

Vuonna 2023 omarahoitteinen koulutustoiminta alkoi tuottamaan toivotusti tulosta. Koulutuskysyntä kasvoi merkittävästi. Liiton talouden kannalta tulosta saatiin siten, että tulos saatiin tämän ja tehtyjen säästötoimien ansiosta niukasti positiiviseksi.

Yleisavustukseen saatiin lakineuvonnan ostopalveluna aloittamiseen 60 000 €, mutta tätä ei pystytty aloittamaan. Lakineuvonnan suunnittelun ja budjetoinnin yhteydessä vuoden 2022 liittokokoukseen oli käynyt jonkinlainen virhe budjetin laadinnassa, koska tosiasiallista rahoituksen lisää toiminnalle ei budjettiin ollut rakennettu. Tämä oli valitettava tilanne, koska tarve lakineuvonnalle olisi ollut ilmeinen.

Talustilannetta vaikeuttivat myös henkilöstövaihdoksiin liittyneet menot sekä ennen kaikkea yleisavustuksen tason jälkeen jääminen yleisesti kustannusten kehityksestä. Yleisavustus ei ole huomionnut kustannustason korotuksia, minkä takia yleisavustus tosiasiasa pienenee vuosi vuodelta, vaikka maksettava summa pysyisi ennallaan.

Säästöä jouduttiin hakemaan muun muassa viivyttämällä järjestötoiminnan asiantuntijan sijaisen rekrytointia vuoden 2023 lopulla siten, että sijainen palkattiin vasta vuoden 2023 alusta. Samoin säästöjä haettiin aivan kaikesta muustakin toiminnasta.

Tilikauden tulos saatiin niukasti positiiviseksi 1 184,25 eurolla.

Kaiken kaikkiaan Autismiliitto saavutti erinomaisesti vuodelle asetetut tavoitteet ja toiminta oli vaikuttavaa. Arviointikyselyssä saimme hyvät arviot niin henkilöstöltä, liittohallitukselta, jäsenyhdistyksiltä kuin sidosryhmiltäkin. Liittohallituksen työskentelyssä korostui liittohallituksen kokoonpanossa tapahtuneet vaihdokset vuoden 2023 liittokokouksessa.

Autismiliitto ry

Tilinpäätös ajalta
1.1. - 31.12.2023

Autismiliitto ry
Pasilanraito 9 B
00240 Helsinki
Kotipaikka Helsinki
Y-tunnus 1515607-5

Sisällys

	Sivu
Tase	3
Tuloslaskelma	5
Liitetiedot	6
Tilinpäätöksen allekirjoitus	7
Tilinpäätösmerkintä	7
Luettelo kirjanpidoista ja aineistoista	8

Tämä tilinpäätös on säilytettävä 31.12.2033 asti.

Tilinpäätöksen on toteuttanut
Tilingo Oy
Y-tunnus 0580710-2

TASE	31.12.2023	31.12.2022
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	72,06	96,08
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	72,06	96,08
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	72,06	96,08
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	22 183,80	67 313,16
Muut saamiset	14 190,00	14 190,00
Siirtosaamiset	62 400,18	25 940,53
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	98 773,98	107 443,69
Rahat ja pankkisaamiset	132 663,97	139 692,46
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	231 437,95	247 136,15
V A S T A A V A A Y H T E E N S Ä	231 510,01	247 232,23

TASE	31.12.2023	31.12.2022
V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA		
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	61 256,84	95 284,86
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 184,25	-34 028,02
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	62 441,09	61 256,84
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	15 414,10	0,00
Ostovelat	45 343,83	62 138,61
Muut velat	11 477,18	11 243,92
Siirtovelat	96 833,81	112 592,86
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	169 068,92	185 975,39
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	169 068,92	185 975,39
V A S T A T T A V A A Y H T E E N S Ä	231 510,01	247 232,23

TULOSLASKELMA	01.01.2023 - 31.12.2023	01.01.2022 - 31.12.2022
Varsinainen toiminta		
Tuotot		
STEA	263 602,41	221 082,14
Osallistumismaksut	194 746,38	105 828,04
Lehtituotot	19 111,85	25 895,20
Muut tuotot	4 218,43	68 268,85
Kulut		
Henkilöstökulut	-674 242,34	-622 271,37
Poistot ja arvonalentumiset	-24,02	-32,03
Muut kulut	-426 462,63	-384 725,93
Tuotto-/kulujäämä	-619 049,92	-585 955,10
Varainhankinta		
Tuotot	38 977,18	37 859,75
Kulut	-2 115,00	-4 294,14
Tuotto-/kulujäämä	50 221,55	47 960,86
Sijoitus- ja rahoitustoiminta		
Tuotot	25,00	0,00
Kulut	-12,38	-33,78
Tuotto-/kulujäämä	12,62	-33,78
Yleisavustukset	570 000,00	504 000,00
TILIKAUDEN TULOS	1 184,25	-34 028,02
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 184,25	-34 028,02

LIITETIEDOT	31.12.2023	31.12.2022
--------------------	-------------------	-------------------

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu pien- ja mikroyritysjärjestyksen 1-4 lukujen pienyrityssääntöjä käyttäen (PMA 1.1.5.1)

Annetut vakuudet ja taseen ulkopuoliset sitoumukset ja järjestelyt sekä eläkevastuut**Esineoikeudelliset vakuudet**

Rahavakuus, maksettu vuokravakuus	14 190,00	14 190,00
-----------------------------------	-----------	-----------

Taseen ulkopuolisten taloudellisten sitoumusten yhteismäärä

Sitoumukset yhteensä	39 607,21	50 691,54
Leasingvastuut	3 630,00	2 540,48
Vuokravastuut	35 977,21	48 151,06

Henkilöstö

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	13,00	13,00
--	-------	-------

Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut

Palkat ja palkkiot	575 286,59	532 498,10
Eläkekulut	85 465,83	78 551,51
Muut henkilösivukulut	13 489,92	11 221,78
Henkilöstökulut yhteensä	674 242,34	622 271,39

Oman pääoman muutokset

Toimintapääoma (ed. tilikausien yli-/alijäämä) tilikauden alussa	61 256,84	95 284,86
Toimintapääoma (ed. tilikausien yli-/alijäämä) tilikauden lopussa	61 256,84	95 284,86
Tilikauden voitto	1 184,25	-34 028,02
Oma pääoma yhteensä	62 441,09	61 256,84

Saadut avustukset

Saadut STEA avustukset yhteensä	846 564,33	666 000,00
Ay1	570 000,00	504 000,00
Ak 4224	122 135,40	132 000,00
AK7	60 000,00	30 000,00
C10629 Paikka auki	27 844,31	0,00
C10997 E-Autismi	66 584,62	0,00

Siirtyvät avustukset

Siirtyvät avustukset on esitetty taseessa siirtyvissä erissä:
 AK 4224 siirtosaaminen 12.133,40€
 C10629 Paikka Auki siirtosaaminen 1.594,31€
 C10997 E-Autismi siirtosaaminen 31.130,62€
 AK7 Jäsenyhdistysavustus siirtosaaminen ja saadut ennakot 15.414,10€

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Paikka:

Aika:

Teemu Muukkonen
Puheenjohtaja

Meri-Johanna Fabritius
Hallituksen jäsen

Sini Fomin
Hallituksen jäsen

Reijo Hämäläinen
Hallituksen jäsen,
Varapuheenjohtaja

Kristiina Heiska
Hallituksen jäsen

Veronica Riihijärvi
Hallituksen jäsen

Marjukka Saarnisto
Hallituksen jäsen

Ville Salminen
Hallituksen jäsen

Johanna Vuori-Karvia
Hallituksen jäsen

Satu Taiveaho
Toiminnanjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus

Paikka:

Aika:

BDO Oy, tilintarkastusyhteisö
Hannele Stenmark KHT

Luettelo kirjanpidoista ja aineistoista**Kirjanpidot ja tositelajit sekä niiden säilyttämistapa****Tilinpäätös**

Tilinpäätös ja tase-erittely

Tililuettelo ja saldo-uettelot

Tilikohtainen tuloslaskelma

Tilikohtainen tase

Tililuettelo

Kirjanpidot

Pääkirjat

Palkkakirjanpito

Tositteet

Automaattiset tilinpäätöskirjaukset	1 - 2
Jaksotukset	1 - 37
Muut	1 - 64
Myyntilasku	1 - 1488
Myyntisuoritus	1 - 3435
Ostolasku	1 - 1094
Ostosuoritus	1 - 567
Palkka	1 - 279
Pankki	1 - 142

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 8 pages before this page
Dokumentet inneholder 8 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 8 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument inneholder 8 sider før denne side

Detta dokument innehåller 8 sidor före denna sida

SINI ELINA FOMIN

13d26c9d-7129-4b41-bda4-d31fdab8feb4 - 2024-03-16 11:26:20 UTC +02:00
BankID / MobileID - d4b67ce7-c95e-4226-b2cc-ab0b9afa03e5 - FI

REIJO OLAVI HÄMÄLÄINEN

f5a4a631-18c3-4944-a967-58818e964b34 - 2024-03-16 12:34:32 UTC +02:00
BankID / MobileID - dd82047d-0325-4c6d-8583-a748f5f2ca32 - FI

TAINA SIGRID JOHANNA VUORI-KARVIA

4c1c9965-5856-4fa4-a7a1-f1bc5fdb3f4 - 2024-03-16 12:49:59 UTC +02:00
BankID / MobileID - 9f2bec11-0bc4-4eab-813e-5a81cb914c30 - FI

MARJUKKA MIRJAMI SAARNISTO

97b165d2-5669-4ccd-bd29-5ff8594efe91 - 2024-03-16 13:01:10 UTC +02:00
BankID / MobileID - 44935d90-92a0-4794-adfe-bbe6e474ea11 - FI

VEERA VERONICA KARINTYTÄR RIIHIJÄRVI

7a877aea-03e3-493f-8420-44a7c465f39d - 2024-03-16 13:04:50 UTC +02:00
BankID / MobileID - 0a2d51d4-05f4-429d-ab75-abb99c65477c - FI

Ville Petteri Salminen

870f9c9d-c8dc-42af-b0a0-493208cce254 - 2024-03-18 00:53:25 UTC +02:00
BankID / MobileID - be133b04-4960-4d1d-942d-6c4b93fc80c1 - FI

SATU KIRSIKKA TAIVEAHO

abf3468d-d757-4e2f-9a95-34c719c9ecf4 - 2024-03-18 08:24:32 UTC +02:00
BankID / MobileID - 25fca91a-71cd-4265-a336-d9f2ee6abf8c - FI

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberovende

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
<https://sign.visma.net/fi/document-check/f1c687f6-21ba-49fd-a0cd-9753c95243a5>

www.vismasign.com

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 9 pages before this page
Dokumentet inneholder 9 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 9 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument inneholder 9 sider før denne side

Detta dokument inneholder 9 sidor före denna sida

KRISTIINA HEISKA

919fe93a-64fb-486a-8389-99a2568df4ce - 2024-03-19 07:57:02 UTC +02:00
BankID / MobileID - 9db55674-3449-49d2-9261-5a750c139a8e - FI

Meri-johanna Fabritius

57294033-331f-4027-a2dc-ce4b4ba121d8 - 2024-03-19 11:32:16 UTC +02:00
BankID / MobileID - edaad00a-9832-4ee0-be26-961220f1cef9 - FI

Teemu Heikki Muukkonen

6abe4872-00f9-4720-ab02-3eb945d33c10 - 2024-03-20 22:36:26 UTC +02:00
BankID / MobileID - 56771f2b-f4d6-4d72-b2d1-7950734052f2 - FI

KIRSI HANNELE STENMARK

9afb1640-dca0-4985-a209-8b152b3187ca - 2024-03-21 12:59:03 UTC +02:00
BankID / MobileID - cfce14b4-1b59-4ddc-92a8-ddafced7db29 - FI

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberovende

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
<https://sign.visma.net/fi/document-check/f1c687f6-21ba-49fd-a0cd-9753c95243a5>

 visma sign
www.vismasign.com